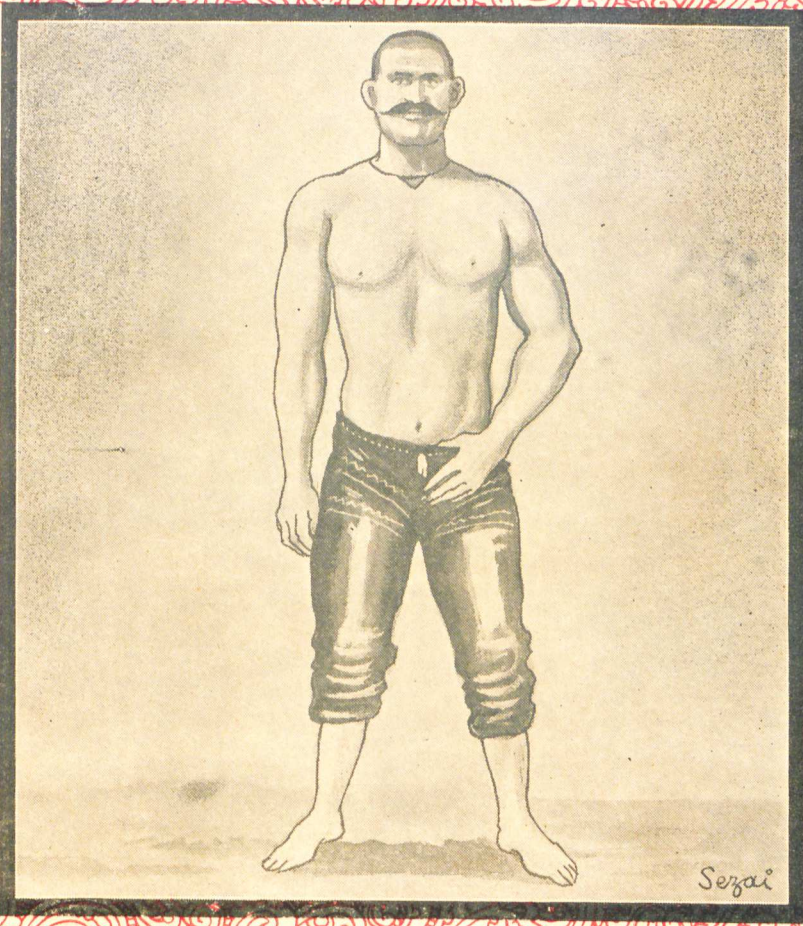

EN MEŞHUR TÜRK PEHLİVANLARI

YÜRÜK ALİ

YAZAN: M. SAMİ KARAYEL

AHMET HALİT KİTABEVİ

No. 8

EN MEŞHUR TÜRK PEHLİVANLARI: 8

M. Sami Karayel

YÜRÜK ALİ

İSTANBUL
MUALLİM AHMET HALİT KİTABEVİ
1943

KENAN MATBAASI
İSTANBUL — 1943

Yürük Ali

Bu, pehlivanlarımıza dair yazdığım eserlerin sekizincisidir. Bu eserler, öyle üç buçuk, dört forma içine sığdırılacak kadar küçük eserler değildir. Meselâ şimdiye kadar neşrolunan pehlivanların yevmî gazetelerde çıkan hayatları iki yüz elli tefrikadan aşağı olmamıştır. Bazıları üç yüz elli tefrikayı da bulmuştur.

Meselâ, Kel Aliço, üç yüz yetmiş bu kadar tefrika etmiştir. Yürük Ali de üç yüz elli ve altmış tefrikayı bulacaktır.

Fakat kâğıt buhranı ve zamanın nezaketi dolayısıyla kitap neşri güç olduğundan, Ahmet Halid kitaphanesi, bu eserleri hulâsatülhulâsa neşre karar vermiş ve bu suretle Türk okuyucularını tatmin etmeğe çalışmıştır.

Ben, bu küçük eserlerimde her pehlivanın şahsiyetini tam mânasile tebarüz ettirmeğe çalıştım. Ve bu babayığit Türklerin bilhassa baş pehlivanlıklarına ait menkıbelerini ve musarraalarını hiçbir açık yer bırakmadan toplamağa uğraştım. Yalnız, bu pehlivanların deste, küçük orta, büyük orta ve baş altı güreşlerini hazfetmiş oldum. Esasen bu küçük güreşler o kadar alâkalı değillerdir. Alâkaldır... Ve, bir pehlivanın nasıl olup da küçük yaştan yetiştiğini ve nasıl olup da bu kategorileri boğuşa boğuşa açtığını göstermekle de mukayeseye değer faydaları haizdir. Lâkin bu, bir nakisa teşkil etmez. Her pehlivanın baş güreşlerini ve az çok tabiatlerini ve hususî ahvalini öğrenmekle ne idüğü mukayese olunabilir. Bu sebeple Ahmet Halid kitaphanesinin böyle buhranlı bir zamanda bu eserleri üstüste tabı ve neşretmek yükünü üzerine alması, takdirlere değer bir harekettir.

Buhran zail olduğu takdirde veyahut bol kâğıda malik olduğumuz zaman bu eserleri mufassal olarak neşretmek, hiç şüphesiz mümkün olacaktır.

Birçok okuyucularımdan aldığım mektuplarda, bu eserlerin neden yevmî gazetelerdeki mufassal suretile neşrolunmadığını tebarüz ettiren fikirlere cevap vermek üzere burada bundan bahsetmek mecburiyetini duydum. Asıl sebebi budur. Başka türlü bir düşünüş yoktur.

Şurasını açıkça yazabilirim. Ve hiçbir tevazua lüzum görmem: Eğer ben, Türk pehlivanlık tarihine ait olan bu eserleri neşretmemiş olsaydım, Türkler, maatteessüf babayiğitlerini bilmiyeceklerdi.

Çünkü, Tanzimatı Hayriyeden sonra rical ve münevverlerimiz, Avrupa mukallitliğine dökülerek Türk spor tarihine ait ne varsa baltalamışlardır. Ve sporculuğu bir tulumbacılık, haydutluk, itlik telâkki etmişlerdir.

Görülüyor ki, Türk pehlivanlık tarihine ait menakıp, Tanzimatı Hayriyeden sonra yokolmuştur.

Fakat Tanzimatı Hayriyeden evvelki zamana ait eserlerimizde, Türk babayiğitlerine ait mufassal malûmat vardır. Gerçek vak'anüvis tarihlerimiz ve gerek vak'anüvis tarihlerimizin haricinde müstakillen yazılmış tarihlerimizde Türk babayiğitlerine ait hikâyeler, tafsilâtle yer bulmuştur. Binaenaleyh, spor tarihimize ait benliğimiz, bu ecdat tarihlerinde yaşamaktadır. Onlardan istifade ederek Türk içtimaî bünyesine ait benliğimizi her vakit için yeni nesle vererek yaşatmak mümkündür.

Fakat, Tanzimatı Hayriyeden sonra yüz bu kadar sene içinde spor tarihimize ait hiçbir hareket kayda geçmemiş olduğundan, onları yaşatmak ve yeni nesle vermek, mümkünatından çıkmıştır.

İşte ben, şunu yapmış bulunuyorum: Bu, yüz senelik son spor tarihimizin varlıklarını toplamak, bunları var etmek, yeni nesle sunmak...

Okuyucularım bana diyeceklerdir ki; hem Tanzimatı Hayriyeden sonra spor tarihimize ait tek bir eser yazılmamış ve bir kayıt yoktur, diyorsunuz ve hem de bu, yüz senelik tarihi nasıl olup da tebarüz ettirip ortaya koymağa çalışmış bulunuyorsunuz!..

Evet; okuyucularımın hakları vardır. Ben, eserlerimin sıhatini ve bir masaldan ibaret olmadığını ortaya koymak mecburiyetindeyim.

Evvelâ şunu arzedeğim ki, ben, bugün elli dört yaşındayım. Bu, geçmiş bir asrın yarısını yaşamış bir uzvuyum. Benden evvel olan ihtiyarlardan aldığım malûmat, bu bir asrı kâfi miktarda doldurmuş oldu.

Ben, küçük yaşta spora merak ettim. Yani on üç, on dört yaşından itibaren... Ecdadım Anadoluludur. Dede ve ecdat diyarım, Kastamonunun tarihî kazasından Köprübaşı köyündendir. Aslen dağ Türkmendir. Zaten tarihî ismi Türkmen boy-

larından biridir. Babam, pehlivanlığa meraklıydı. Dedem de pehlivanmış ve Sultan Mahmudı Adli'nin kavalılarından bulunuyormuş. İstanbulda doğduğum halde ailemin bana verdiği terbiye itibarile pehlivanlığa ve sporculuğa olan meylim yüksekti. Bu sebeple küçük yaştanberi Türk babayığitlerine ait menakibi hem tatlı tatlı dinler ve hem de araştırıp not eylerdim. Yirmi yaşından sonra notlarımı tevsi ve tanzim ettim. Otuz beş, otuz altı sene içinde en ihtiyar pehlivanlarla vaki olan konuşmalarımı ve bunların Sultan Mecit, Sultan Aziz, Sultan Murat ve Hamit devirlerine ait olan malûmatlarını birer birer not edip sakladım. Esasen tarihe meraklı olduğumdan, bu notlar da beni enterese ediyordu. Hiç kimsenin akıl edip yapmadığı ve hattâ herkesin haydutluk, tulumbacılık, serserilik addettiği bu mevzu üzerinde ısrarla durmuştum. Hayrettir; neden durdum bunun üzerinde acaba? Şurada kalem edirim:

— Hem vallahî, hem billâhî!..

Küçükken hem sporu gizli yapar ve hem de gizli güreşirdim. Ve notlarımı da kimse görmesin diye gizli tutar ve saklardım. Yüksek tahsilimi bitirdiğim zaman meşrutiet ilân olunmuştu. Bin üç yüz yirmi yedi senesi Türk mekteplerde ilk defa olarak jimnastik dersleri tesis olundu. Artık sporculuk, haydutluk tanınmıyacaktı. Ben, çok meraklı bir sporcu olduğum için, yüksek tahsilimin bana verdiği istikamet ve istikbal yüksekliğini terkederek jimnastik muallimi oldum. Bu, inkılâp devri idi. Arkadaşlarım, öteki beriki bana sorarlardı:

— Ne iş yapıyorsun?

— Muallimlik...

— Nerede?

— Darüşşafakada.. Gelenbevi idadisinde..

— Ne muallimisin?..

Dediler mi? Hapı yutardım. Ne cevap vereceğimi bilmezdim. Çünkü spor ve jimnastikçilik bir tulumbacılık, haydutluk, haylazlık, cahillikti. Şu cevabı verirdim:

— Muallimlik işte!..

İsrar ederlerse, nihayet:

— Spor ve jimnastik muallimiyim...

Derdim. Bunu işitenler hayretle yüzüme bakarlar, Beni en âdi ve cahil bir adam olarak karşılırlardı.

Her ne hal ise; işte ben, bu merak saikasıle notlarımı oradan, buradan topladım. Sultan Aziz devri baş pehlivanlarının sağ kalmış ihtiyarlarile senelerce başbaşa kaldım. Sultan Ha-

mit devrini de kısmen gördüm ve yaşadım. Sultan Mecit devrini de yine Sultan Aziz'in veliahtlığı zamanında, yanında bulunan ihtiyar pehlivanlardan aldım. İşte bu notlardır ki, bugün, kırk sene sonra neşrolunmağa değer bir cemiyet buldu. Bu cemiyet ki, pehlivan tefrikasını, siyasî bir icmale, güzel ve edebî bir hikâye ve romana.. aşkî ve dekolte bir mevzua tercihan, alenen okuyor ve, alenen münakaşa ediyor... Kırk sene sonra da olsa bunu görmek ümitlerin, hayallerin en tazesidir, en keyiflisidir.

Şimdi düşünüyorum:

— Ne iyi etmişim de bu notları toplamışım...

Yegâne bana ümit veren şudur ki; Türk milli ruhunu ne Tanzimatı Hayriye, ne onun doğurduğu Babiâli Efendisi tipi ve fikri, ne de Avrupa mukallitliği ile içimize sokulan alâlâtın yapmacıklar tesir etmemiştir. Küllenmiş duran asıl ruh bugün kıvılcım halinde canlanmış bulunuyor. Yine eski mücadele ve babayiğitlik ruhu kaynamağa ve taşmağa başlamıştır. Babayiğitleri sevmeye ve onları okuyarak ıftihar duymağa, zevk almağa, heyecan taşımağa koyulmuştur. Bunu ölmeden görmek bizler için ne mutlu!..

Ben, yüz senenin karanlıklarına saplanıp küllenmiş olan notlarımı bugünün aydın cemiyetine sunarak tatlı tatlı okuttuğumdan dolayı hem ıftihar duyuyor ve hem de spor tarihimizin, isim ve cisimleri defteri âmâle geçmeden kaybolup gidecek olan babayiğitlerini yaşattığımdan, ruhlarımı şâd ettiğinden dolayı da seviniyorum.

İşte kırk senelik sporculuktaki hizmetim bu benim... Belki de daha var... Onları ben değil, benden sonra gelecek ehil ve garazsız insanlar yazsın...

Bu giriş biraz uzun sürdü. Lâkin beni okuyan, beni iyice tanımayan okuyucularımın eserler üzerindeki emniyetini takviye için, bu lâzımdı. Birçok okuyucularım, beni şöyle böyle bir muharrir addederek.. eserlerimi de masal telâkki edebilirlerdi. Bunlar, birer masal değil, birer hakikattir.

*

**

Şimdi Yürük Ali mevzuumuza gelelim: Yürük Ali, aslen Lofçanın Rospa köyündendir. Bazıları da diyor ki: Rospanın Yürük köyündendir. Ve lâkabının Yürük olması, Yürük köylü olmasından ileri geldiğindedir.

Bazılarına göre de, hızlı bir pehlivan olduğundan, lâkabı Yürük olarak takılmıştır. Fakat benim tetkikatıma nazaran Yürük,

aslen Rospanın Yürük köyündendir. Ve lâkabı da bundan dolayı Yürüktür. Aslen Yürüktür ve Lofça taraflarına Anadolu'dan muhacir olarak getirilmiş ecdat torunlarındandır.

Yürük Alinin, maatteessüf, Arnavutoğlu gibi, Kazıkçı Kara Bekir ve daha diğer büyük pehlivanlarımız gibi resmi yoktur.

Ben, son yüz senelik pehlivanlarımızın resimlerini kırk senedir toplamış bulunuyorum. Ve bu koleksiyon için neler çekmişimdir. Yürüğün ve buna mümasil eski pehlivanların resmi olmamasının sebebi de vardır... Dinî tesirler dolayısıyla resim çıkarmak haram olduğundan, bu mutaassıp Türk çocukları resim çıkartmamışlardır.

Dini bile küçük ve bilgisiz hale getiren devşirme ve Türk ırkından olmıyan cahil softalar, Türkün asil olan ve Tanrıya aklen merbut bulunan varlığını bile baltalamışlardır. Müslümanlığın büyüklüğünü cehaletlerle küçülten bu müstevli ve gayri Türk mollalar ve softalar, Türkü daha ziyade esaret altına alıp istedikleri gibi yeyip içmek için hurafeler icat etmişlerdi. İşte, bu zihniyetin verdiği tesirle maatteessüf bu babayiğitlerin resimleri yoktur. Sonradan bulduğumuz resimler ise hep ihtiyarlık hallerinde ve Sultan Hamit devrinde çekilmiş resimlerdir.

Sultan Mecit ve Sultan Aziz devrinde, ceplerinde ecnebi parası olanlar, camie gidip namaz bile kılmazlarmış... Ecnebi parası üzerinde resim olduğundan dolayı ceplerindeki ecnebi paraları bir başka arkadaşına verip öyle camie giderler ve namaz kılarlarmış... Böyle bir devirde resimden bahsetmek abestir.

Her nekadar Tanzimatı Hayriyeden sonra resim çıkarmak, münevverler ve rical nezdinde moda olmuşsa da, halk tabakası kat'iyen taassubunu muhafaza etmişti.

Fakat Yürüğün eşkâli bence malûmdur. Yürük hakkında malûmat toplarken onun portresini de çizmiştim. Yürük Ali, tıpkı Hergeleci İbrahim pehlivana benziyormuş. Yalnız, Hergeleci İbrahimin daha on okka kadar irisimiş... Ve daha adaleli, daha kemikli bulunuyormuş...

Rengi, boyu, çalımı tamamilen Hergeleci İbrahime benzeyen Yürük Ali, arkadaşlarına nazaran hemen hemen yarı okkadadır.

Yürük Ali; Arnavutoğlundan, Kavasoglu Koca İbrahimden sonra gelen pehlivanlardandır. Yani, Kara İboların, Makarnacı Hüseyinlerin, Kel Aliçoların, Karagöz Alilerin, Kel Memişle-

rin, Sarı Ahmetlerin filân akranlarındandır. Ve Sultan Azizin baş pehlivanları meyanındadır.

Yürük Ali, seksen okkalıktı. Halbuki, yukarıda isimlerini saydığım arkadaşları en aşağı yüz yirmi beş okkalıktı. Böyle olmakla beraber Yürük Ali, Arnavutoğlu gibi müthiş ve mahir bir pehlivandı. O kadar okkasile dev cüsseleri meydandan çıkarırdı.

Yürük Ali; yağsız, kemikli, fevkalâde adaleli, sırim gibi idi. Gayet tetik ve çevikti. Güreşteki mahareti her pehlivandan üstündü. İcatçı bir pehlivandı. Yürüğün, Arnavutoğlu gibi, Hergeleci İbrahim gibi, Çolak Molla gibi icat ettiği oyunlar vardır.

Yürüğün bu meziyetlerinden başka bir meziyeti daha vardı ki, o da hiçbir pehlivanda yoktu. O da; hem sağlı, hem sollu, hem de orta güreşirdi. Ve hasmına bu üç girişi de aynı derecede idi. Bu, bir yaradılıştı.

Altmış altı okkalık Arnavutoğlu da, yetmiş iki okkalık Hergeleci de, yetmiş iki okkalık Çolak Molla da aynı Yürük Ali gibi sağlı ve sollu, ortadan güreşçiydiler. Bu vasıflarından dolaydır ki, hiçbir pehlivan, bunlara güreş uyduramamışlardı. Çünkü bütün pehlivanlar, yalnız sağdan güreşçidirler. Tıpkı hepimizin sağdan iş gördüğümüz, sağdan yazı yazdığımız gibi...

Nasıl soldan yazı yazamayız; nasıl soldan bir işe sağımız gibi giremeyiz; ters gelir bize... İşte pehlivanlıkta da böyledir.

Şimdi bir kere düşünelim: Yalnız sağını kullanan bir adam; hem sağını, hem solunu, hem de iki tarafını bir ederek ortadan hasma giren bir pehlivan, bir midir?

İşte Yürük Ali, öyle bir pehlivan idi ki, hasımlarına üç taraftan girerdi. Hasımları ise yalnız bir taraftan girebilirlerdi güreşe...

Yürük Alinin hasımlarına karşı tefevvuku yalnız burada da değildi. Kimsenin yapamayacağı oyunların mucidi idi. Gerek alтта, gerek üstte daima tehlikeli bir hasımdı. Yürüğe en emniyetli ve yenici olan oyun, hasımları tarafından takıldığı zaman muhakkak surette kendileri tehlikeye düşerlerdi. Ve kendi oyunlarla kendileri mağlûp olurlardı.

Yürük Alinin meziyetleri sayılmakla bitmez... Yürük Ali, gayet güzel cura ve saz çalardı. Mâniler ve koşmalar yazar ve güftelerdi. Maatteessüf Yürüğün koşmalarından ve mânilerinden bir tanesini bile olsun ele geçiremedim.

Yürük Ali, saz şairlerimizdenmiş... Güzel koşmaları ve mânileri varmış... Bizim, meşhur pehlivan Tamburacı Osman gibi...

Hattâ ondan belki de ileri bir saz üstadı... Tamburacı Osman pehlivan, eski baş pehlivanlardandır. Kara Ahmetlerle, Koca Muratlarla güreşleri vardır. Sazı kadar pehlivan olan Tamburacı Osman, eski pehlivanlarımızın bir nümunesidir. Görülüyor ki, eski pehlivanlarımız kaba saba adamlar değildi. Onlar, pehlivanlıkları kadar ince ruha sahip san'atkâr idiler.

İşte Yürük Ali de yalnız pehlivan değildi. İnce ve san'atkâr ruhlu bir saz şairi idi. Yürük Alinin tarihe geçmek meziyetlerinden biri de millî kahramanlıklarıdır. Bizler maalesef millî kahramanlarımızı da tanımıyoruz. Tanzimatı Hayriyeden sonra millî kahramanlarımızı unuttuk. Onlara kitaplarımızda, yazılarımızda yer vermedik... Çünkü kapitülâsyonlar, millî kahramanı eşkiya diye tarif ve tavsif etmek zarureti göstermiştir.

İşte Yürük Ali, Balkanların bu devirdeki isyanları içinde dünyaya gelmiş bir Türk çocuğudur. O zamanlar Balkanlardaki her Türk, başlıbaşına kendini korumaya mecburdu. Bulgarlara karşı elde silâh, bekliyordu. Yürük Ali, baş pehlivanlığı sıralarında Balkanlar alev içindeydi. Yürüğün köyünü basan Bulgarlar, onun amcasını, amca çocuklarını öldürmüşlerdi. Babasını da vurmuşlardı. Yürük Ali, elde silâh, Balkanlara çıkıp kurtulabilmişti.

Bulgarlar, Yürük Alinin babasını ölmüş zannederek bırakıp gitmişlerdi. Fakat adamcağız ölmemişti.

Yürük Ali, maiyetine aldığı birkaç babayiğit pehlivanlarla Bulgarlara karşı Balkanlarda harekete başladı. Amcasını ve amca çocuklarını ve babasını şehit edip yaralıyanları bir gece basarak, yatağan bıçağıle doğradı ve intikamını aldı. Bununla da kalmadı; önüne gelen Bulgarı kesip biçti. Yürük Ali, Bulgarları susturmuştu. Türk köylerinin koruyucusu ve millî kahramanı olmuştu. Bulgarlar, Yürük Alinin bulunduğu mntakaya kat'iyen yanaşamıyorlar.. ve baş kaldıramıyorlardı.

Yürük Ali, böylece üç sene kadar dağda dolaştı. Bulgarlar, ecnebi konsoloslar, bilhassa Rus konsolosu teşvikile Osmanlı muhtelit mahkemesinde Yürük Aliyi idama mahkûm etmişlerdi.

Muhtelit mahkeme, Bulgarlardan ve şundan, bundan mürekkep mahallî teşekküllerdi. Yürük Ali, idama mahkûm olduktan sonra da dağda epeyce dolaştı. Osmanlı hükûmeti, Yürük Aliyi bir eşkiya gibi takip ediyordu. Onu yakalamak, idam etmek için takip ediyordu.

Uç sene sonra bir gün, Yürük Ali, tuzaga düşürülerek ya-

kalandı. Fakat müthiş bir müsademe neticesinde yaralanarak ele geçirilebildi.

Yürük Ali, yaralı olarak ele geçince Vidin hapishanesine sevkolundu. Yarasının tedavisinden sonra tekrar mahkemesi yapılarak idam olunacaktı. Fakat hâlis Türk olan ricalden bazıları, Yürüğün idam olunmaması için el altından ve belli etmeden çalışıyorlardı. Bu kahramana kıyılmazdı. Nihayet milletini müdafaa için harekete geçmiş millî bir kahramandı.

Yürük Ali, Vidin hapishanesinde yatıyor, bir yandan da muhakemesi cereyan ediyordu. Mahkeme uzadıkça uzadı. Aldığı yaralar tamamile iyi olmuştu. Yürüğün idamdan kurtulmasına imkân yoktu.

*
**

Tuna Serdarı Şevket Paşa idi. Rusçukta büyük bir sünnet düğünü olacaktı. Rusçuk ve civarının fakir çocukları kasaba merkezine getirilerek düğün dernek yapılacaktı. Rusçuk ağaları kendi çocuklarını sünnet ettirirken, köylü çocuklarını da bedava sünnet ettirecekler, hediyeler vereceklerdi.

O vakitler, âdet olduğu üzere sünnet düğünlerinde at koşuları, hokkabazlar, çengiler, pehlivanlar toplanırlar ve hünerler gösterirlerdi.

Tuna Serdarı Şevket Paşa, pehlivanlığa meraklı bir zattı. Bu sebeple Rusçuk sünnet düğününde büyük pehlivan güreşleri tertip olunmuştu. Paşanın arzusu üzerine pehlivanlara bolca hediyeler verilecekti. Rumelinin her tarafına, Anadoluya, İstanbula haberler yollandı. Meşhur pehlivanlar Rusçuğa davet olundu. Oradan, buradan nâmağlûp pehlivanlar geldi. Bunlar meyanında Sultan Aziz'in baş pehlivanlarından meşhur Makarnacı Hüseyin pehlivan da vardı.

Makarnacı Hüseyin pehlivan, devrin en namdar pehlivanlarından biriydi. Yüz kırk okkalık dev cüsse bir adamdı. Makarnacı Hüseyinin yalnız ayağına giydiği kispet kırk okka geliyordu. Bu nâmağlûp pehlivanın karşısına çıkacak kimse yoktu.

Makarnacı Hüseyin, Rusçuğa gelince bütün toplanan baş pehlivanlar bir tarafa çekildi. Çünkü Makarnacı varken onların başa güreşmelerine imkân yoktu. Bu pehlivanlar ancak baş altına güreşeceklerdi.

Makarnacı Hüseyin, tek başına rakipsiz olarak başa ayak basmıştı. Tek başına, güreşmeden, rakipsiz olarak baş ödülü (hediyeyi) alıp gidecekti. Ağalar üzüldüler. Koca Deliormanda

Makarnacı Hüseyini yenecek tek bir pehlivan yoktu. Şuradan buradan gelmiş olan azılı pehlivanlar da Makarnacının karşısına çıkmaktan çekiniyorlardı. Çünkü ezerti, kırardı.

Ağalar, keyfiyeti gelip Serdar Şevket Paşaya arzettiler:

— Paşa hazretleri... Makarnacı Hüseyin pehlivan geldi. Bu sebeple, baş güreş için gelmiş olan bütün namdar pehlivanlar baş altına güreşiyorlar.

Deyince, Şevket Paşa:

— Neden?.. Ve niçin?..

Diye sorunca:

— Paşa hazretleri.. bu pehlivan müthiştir. Sultan Aziz efendimizin baş pehlivanlarındandır. Yüz kırk okkalık bir devdir. Baş pehlivanlar bu adamdan korkuyorlar. Gaddar, kırıcı bir güreşçidir. Bir tarafımızı sakatlar diye başa güreşmiyorlar.

— E!.. Hepsi baş altına mı güreşecekler?

— Evet, böyle söylüyorlar. Hiçbirisi Makarnacıya karşı çıkmak için kendinde cesaret bulmuyor.

— Bunlar ne korkak herifler... Hiç böyle pehlivanlık olur mu? Ne olursa olsun... Adam yiyecek değil ya bu herif!..

— Paşa hazretleri.. nekadardır ısrar ettikse kâr etmiyor. Nihayet baş altına da güreşmeyiz, gideriz, diyorlar.

Deyince, Makarnacıyı hiç görmemiş olan Şevket Paşa, merakla:

— Getirin şu herifi, bir de ben göreyim!..

Dedi. Makarnacı Hüseyin pehlivanı, paşanın huzuruna getirdiler. İri, koca gövdesile Hüseyin, paşanın karşısına dikilince paşa, hayrette kaldı. Müthiş bir adam olduğunu anladı. Kendisine sordu:

— Sen, efendimizin baş pehlivanı mısın?

— Evet, paşam!

— Bak, ağalar ne diyor?

—

— Sana hiçbir pehlivan rakip olarak çıkmıyormuş. Başa gelen pehlivanlar, baş altına güreşeceklermiş.

—

— Başa yalnız ve rakipsiz kaldığından, güreş olmayacak mı?

—

— Soyunmadan, güreşmeden ödülü alacak mısın?

— Hakkım olduğu için, tabii alacağım.

— Ama, senin de güreşini seyretmek isterdik.

— Emredersiniz paşam!.. Pehlivan çıkarırsınız, güreşiniz.

Pehlivan çıkmazsa ben, ne yapabilirim?.. Soyunup meydanda kendimi gösterecek değilim ya!.. dedi.

Paşa, Hüseyin pehlivanın sözlerini doğru buldu. Adam, işte er meydanı, diyor. Kim isterse karşıma çıksın, diyor. Kimse çıkmazsa, soyunup Ermeni gelini gibi ortada gezecek değil mi ya!..

Paşa, Makarnacıya iltifat edip başından savdı. Fakat fena halde sinirlendi. Ağalara hitaben:

— Yahu, koca Deliormanda bir kişi yok demek bu adamı yenecek!..

Ağalar:

— Paşa hazretleri... İmparatorluk dahilinde yoktur onu yenecek... Sultan Aziz efendimizin baş pehlivanıdır. Nâmağ-lûptur. Kavasoglu Koca İbrahimden sonra Makarnacı Hüseyin bir tanedir.

Diye sızlandılar... Şevket Paşa, müteessir olmuştu. Çünkü güreşler tatsız olacaktı. Makarnacı gibi bir adamın bulunduğu bir baş güreşi seyretmek çok enteresan olacağından, bu mahrumiyete paşa, katlanmak istemiyordu.

Ağalar, paşanın huzurundan çıktılar... Daha güreşlere üç, beş gün vardı. Bir akşam, Vidinden gelmiş olan davetli ağalardan biri, Makarnacı Hüseyin meselesi konuşulurken şunları söyledi:

— Yahu, Makarnacı Hüseyini yenecek adam var... Var ama!..

Diye söze başlayınca, Rusçuk ağaları birden hayrete düşüp telâşla sordular:

— Kimdir bu?..

— Sizler de tanıyorsunuz... İyice bir düşünün bakalım!..

Dedi.

Ağalar düşündüler, taşındılar, bir türlü hatırlıyamadılar. Çünkü Yürük Ali hapishaneye gireli beş sene olmuştu. Daha hâlâ bir idam mahkûmu sıfatile muhakemesi cereyan edip duruyordu. Ağaların bunu hatırlamasına imkân mı vardı? Zaten hatırlamış dahi olsalar, artık bu adamdan hayır mı gelirdi? Bunca sene dağlarda gezen ve hapishanelerde yatan adamdan Makarnacıya karşı güreş beklenir miydi?

Vidinli ağa, nihayet söyledi:

— Yahu, ne düşünüyorsunuz? Yürük Aliyi unuttunuz mu?

Rusçuk ağaları, bu lâf üzerine gülüştüler ve:

— İlâhi ağa, ne söylüyorsun? Elbette biliyoruz. Fakat Yürükten hayır mı kaldı?

Deyince, Vidinli ağa:

— Siz onu getirtin.. bir şeyler yapar Makarnacıya!..

— Bitmiştir o...

— Olüsü bile kâfi gelir onun, Makarnacıya!..

— Peki ama.. idama mahkûm bir adamı nasıl getirtebiliriz?

— Siz getirecek değilsiniz ya!.. Paşanın elinde bu... Serdar emrederse derhal alıp getirirler. Kim karışır serdara...

— Doğru... Gidelim, arzedelim paşaya öyleyse.. dediler.

Ağalar, Vidinli ağayı da alıp paşanın huzuruna geldiler ve:

— Paşa hazretleri... Makarnacıya karşı koyacak pehlivan bulduk...

Deyince, paşa:

— Kim bu?..

— Paşa hazretleri.. Yürük Ali.. dediler.

Paşa, derhal hatırladı. Zaten Yürük Aliyi tutanlardan birisi de kendisiydi. Bu hamiyetli asker, öz Türk çocuğu Yürüğün millî kahraman olduğuna kanıdı. Onu idam sehvasına getirmemek için her türlü kuvvetini sarfediyordu. Ve mahkemeyi uzatıyordu. Fakat hal böyle olmakla beraber paşa, Yürüğün bu derece ileri bir pehlivan olduğunu bilmiyordu. Sonra, Yürüğü şahsan da görmüşlerden değildi.

Ağalar, Yürük Ali, deyince paşa:

— Peki ama, Yürük Ali, Makarnacıya karşı koyabilecek bir pehlivan mıdır?

Deyince, Vidinli ağa:

— Paşam, Makarnacıyı o yener... Başka kimse yenemez.

Diye ısrar etti. Bunun üzerine paşa, yaverine emir verdi:

— Yürük Aliyi getirtin!..

Paşanın yaverleri, derhal Vidine athı çıkardılar. Yürük Aliyi alıp Rusçuğa getirdiler. Ali, paşanın adamlarına soruyordu:

— Paşa, niçin beni Rusçuğa getirtiyor?

Onlar, cevap vermişlerdi:

— Paşa, seni Makarnacı Hüseyin pehlivanla güreştirecek...

Yürük Ali, gülerek:

— Benim ne idmanım var, ne de halim!.. Bu herifle kim uğraşacak şimdi?..

Yaverler, ona sordular:

— Makarnacıyı tanıyor musun?

— Yooo...

— Hiç görmedin, demek?..

— Görmedim... Yalnız, iyi bir pehlivan olduğunu işitiyorum. Sultan Aziz efendimizin baş pehlivanıymış...

— Çok iri bir adam!..

— Evet, öyleymiş... Yüz kırk okkalık diyorlar.

— Fakat sen, onun yarısı yoksun!..

Diye cevap verince, Yürük Ali:

— Pehlivanlık, yiğitlik okka ile ölçülmez...

Diye, kestirme cevap verdi. Nihayet Rusçuğa geldiler. Şevket Paşa, bir an evvel Yürüğün gelmesini bekliyor ve sabırsızlanıyordu. Yürük Ali gelir gelmez, paşanın huzuruna götürdüler. Paşa, ufak tefek Yürüğü görünce inkisarı hayale uğradı. Suratını ekşiterek:

— Yürük Ali sen misin?

— Evet paşa hazretleri...

— Oğlum, sen baş pehlivan mısın?

— Biraz öyle, paşam!..

— Biraz mı?..

— Evet, paşa hazretleri...

— Peki ama, sen Makarnacı Hüseyin pehlivanla güreşebilir misin?..

— Emir buyurursanız güreşiriz...

— Oğlum, bu emirle olur mu? Emredersen, şu gördüğün kapı nöbetçim de güreşir... Yani sen, onunla çatır çatır güreş yapabilir misin?

— Emrederseniz, yaparız...

— Allah, Allah!.. Sen, Makarnacıyı hiç gördün mü?

— Hayır, paşa hazretleri.. yalnız işittim...

— Kaç okkalık bir adam, biliyor musun?

— Yüz kırk okkalıkmış...

— Oğlum, bir kendine bak, bir de yüz kırk okkalık dediğin adama... Yarısı bile yoksun; nasıl olur da bu adamla tutuşabilirsin?..

— Paşam, siz emrediniz yalnız!.. Öbür tarafını düşünmeyiniz!.. Pehlivanlıkla yiğitlik okkaya vurulmaz... Allah kısmet ederse bir güreş tutarız onunla!.. dedi.

Paşa, ümitsizdi. Yalnız, Yürüğün çok yiğit olduğunu biliyordu. Kırmamak için Makarnacı ile güreşmesine müsaade etti. Fakat müteessirdi. Bu yiğit adamı, Makarnacı Hüseyin, meydana kırıcaaktı. Hattâ ağalara:

— Çok kötü yaptınız bu işi... Makarnacı, Yürüğü kıracak... Zavallı adama yazık olacak... Hiç, bir avuç adam, onunla güreşebilir mi?

Diyerek sızlandı. İşin garibi, Yürüğün geldiği sabahın akşamı, baş güreş vardı.

Yürük Ali ile Makarnacının Rusçuk güreşi

Davul zurnalar ortalığı inletiyordu. Küçük pehlivanlar güreşlerini bitirmişlerdi. Ortada baş altı güreşleri oluyordu. Bütün namdar pehlivanlar, Makarnacı Hüseyinin mevcudiyeti dolayısıyla, bir gömlek aşağıya güreş tutmuşlardı.

Nihayet baş güreş geldi, dayandı. Cazgır, ortaya çıkmış, bağıriyordu:

— Başa güreşecekler, meydana!..

— Başa, elli altın.. bir kısrak.. bir gümüş çevre var!..

Yürük Ali, zaten Vidindenberi üç, dört gündür yoldaydı. Ayağının tozile gelip soyunmuştu. Sonra da, hapishanede çürümüş bir haldeydi. Fakat ne pehlivanlığını, ve ne de hızını hiç kaybetmemişti.

Cazgır bağırir bağırmaz Makarnacı Hüseyin, kırk okkalık kispetini ayağına giymiş olduğu halde besli bir kara manda gibi yalpa vurarak kazan dibine yürüdü. Herkes Yürüğü göz-lüyordu. Yürük de, nihayet görüldü. Adalı ve sıırım gibi vücutlu Yürük, bir keklik tetikliği ile ayak parmaklarının üzerine basarak kazan dibine geldi.

Yürük Ali, topuklarının üzerine basmazdı. Güreşirken de alelâde yürürken de hep ayak uçlarına basarak yürürdü.

Kazan dibine gelen Yürük Ali, Makarnacının yanında çocuk gibi yarı kaldı. Makarnacı, tepesinden bakıyordu. Herkes heyecan içindeydi. Biribirlerine fısıldaşıyordu:

— Ne olacak?..

— Hiç, Yürük, Makarnacı ile güreşebilir mi? Yazık değil mi bu adama?..

Sevket Paşa da müteessirdi. Yanında bulunanlara:

— Bak şu hale!.. Zavallı adamın eceli burada mı dersiniz? Neyse, oldu bir kere... Bari bir elde altına alıp yeniverse Makarnacı...

Cazgır, pehlivanların yağlanmasını bekledi. Yağlanmalardan sonra pehlivanları takdim etti. Yürük Ali, sâkindi. Makarnacı kendine güveniyordu. Cazgır, duayı da yaptı. Pehlivanları meydana salıverdi.

Yürük Ali, yayından kurtulmuş bir ok gibi, olduğu yerden fırladı. Gayet âhenkdar, çevik, çâlâk bir peşrev yapıp çırpındı.

Yürük Alinin çırpınması herkesin nazarı dikkatini celbetti.

Makarnacı Hüseyin de iri gövdesile korkunç bir surette çırpındı. Daha ilk hamlede küçük hasmına bir nâra savurarak hücum etti:

— Hayda kızan be!..

Yürük Ali, Makarnacının ilk hücumunu, gayet mahirane bir budama ile savurdu. İkinci, üçüncü hücumlarını da biçti. Güreş başlıyalı on dakika olmuştu. Fakat Makarnacının bütün şiddetli ve ağır hamleleri hep boşa gitmişti. On binlerce seyirci heyecan içindeydi. Yürüğün gösterdiği maharete hayran olmuşlardı.

Güreşin on birinci dakikalarına doğru Yürük, koskoca hasmını peş kabza, yani kispetin ön kasnağından ve içeriden tutarak tek paça ile acelesiz, zorsuz, kolaylıkla önüne ve altına aldı.

Makarnacı Hüseyin, on dakikalık güreşinde küçük hasmını birçok zorlu oyunlara aldığı halde hiçbir şeye muvaffak olmadıktan başka, oyunları da birer birer sökülmişti. Fakat Yürük Alinin tek bir oyunu, on birinci daikada dev gibi hasmını altına almağa kâfi gelmişti.

Yürük Ali, koca Makarnacıyı böyle bir elde alta alınca heyecan çoğaldı. Şevket Paşa da şaşırılmıştı. Makarnacı Hüseyin, küçük hasmının altından kurtulmak için çırpındı. Koskoca gövdesile şahlanıp durdu. Lâkin, Yürüğün altından bir türlü kurtulamadı. Uste de, tehlikelerden tehlikelere girdi.

Makarnacı Hüseyin yenilecekti. Hattâ bir keresinde ters kepçe oyunile sırtüstü yere geliyordu. Fakat Yürük Ali idmansızdı, besli değildi; üç, dört gündür yoldaydı. Idama mahkûm ve her günü zehirle hapishanede geçmiş bir adamdı. Yoksa Makarnacıyı o, ters kepçelerden, iç paçalardan kurtartmazdı.

Makarnacı Hüseyin, belâya çattığını anladı. Bir türlü küçük hasmının altından kurtulamıyordu.

Güreşin yirminci dakikalarında Yürük Ali, altında bulunan hasmını boşalttı. Ayağa doğruldu. Şevket Paşaya yerden temenna çaktı. On binlerce kişi, Yürüğün bu haline gözlerini dikti. Ve, ne oluyor, ne istiyor acaba? diye hayrete düştüler.

Şevket Paşa da şaşırılmıştı. Fakat Yürük Ali, hemen meramını anlattı:

— Paşam!.. Emir buyurursanız, bugünlük, güreşi burada bırakalım!.. Makarnacı ile güreşimizi tam olarak kıran kırana yarın yapalım... Bendeniz yoldan geldim, uykusuzum, yorgunum, idmansızım. Uste de mahpus bir adamım... Bana bugün-

lük bu kadar güreş kâfi geldi. İdman yapmış oldum. Yarın ölesiye güreşelim...

Şevket Paşa, derhal emir verdi:

— Peki oğlum! Hakkın var... Teşekkür ederim sana!.. İstersen, bir hafta sonra güreştirelim seni...

— Hayır, paşam!.. Yirmi dört saat kâfi... Yarın bu vakitler güreşiriz.. dedi.

Bunun üzerine paşa, güreşe nihayet verdirdi. Makarnacı, mızıkçılık etmek istedi ve:

— Paşam!.. Ben güreşi bırakmam!..

Diye ısrar etti. Bunun üzerine Şevket Paşa, kılıcına dayanarak meydana geldi ve:

— Makarnacı; görüyorsun ki, yarın kadar adam... Sonra, bak ne yaptı sana!.. Seni altında bırakıyor... Aç, idmansız bir adam!.. Yarın kozunuzu payedersiniz... Fazla gün de istemiyor. Haydi, ayıptır, bırak!.. dedi.

Makarnacı Hüseyin utandı. Meydanı bırakıp çekildi. Fakat maskara olmuştu. Rusçuk yerinden oynadı. Herkes, Yürüğü, yirmi dört saat beslemek ve uyutmak için yarışa çıkmıştı.

Yürük Aliye yirmi dakikalık güreş, idman yerine geçmişti. güreşten sonra iyice bir yıkandı. Güzelce yağlandı, ovundu. Bolca ve istediği gibi kuvvetli bir yemek yedi. Ve yattı uykuya!

Yürük Ali, sabahı uyandı. Tamamile yorgunluğunu almıştı. Sabah namazını kıldı. Vücudunu tekrar yağlatıp iyice ovdurdu. Güzel ve bolca bir yemek yedikten sonra biraz do-laştı. Tekrar yattı. Ve yatarken de şunları söyledi:

— Beni, güreş zamanı uyandırınız... Fakat güreşe bir saat kala...

Rusçuk, dedikodu içindeydi. Kimisi şöyle düşünüyordu:

— Ne yapsa, Yürük, Makarnacıyı yenemez... Güreş uzarsa kesilir.. sonra Makarnacı onu yener...

— Bazıları da:

— Yürük Ali, Makarnacıyı yenecek...

*
**

Güreşe bir saat kala Yürüğü uyandırdılar. Yürük Ali uyan-dıktan sonra, beraberinden hiç ayırmadığı sazını eline aldı. Başladı söyleyip çalmağa!.. Tam bir saat çaldı, söyledi.

Makarnacı, Yürüğü gaddarcasına kırmağa karar vermişti. Haşın bir güreş yapacaktı. Boyunduruklarla, tırpanlarla elen-selerle ezecekti.

Güreş kuruldu. İddialı bir çift güreş olduğundan, herkesin

gözü Yürük Ali ile Makarnacı Hüseyindeydi. Şevket Paşa, Yürük Alinin galebe çalmasını istiyordu.

Pehlivanlar, kazan dibine geldiler. Yürük Ali, yirmi dört saat içinde değişmişti. Hiç de dünkü Yürüğe benzemiyordu. Tıraş olmuş, rengi yerine gelmiş, yürüyüşü değişmişti. Hele gözleri bir kurt gibi parlıyordu.

Yürük Ali, keyif ve neşe içinde yağlandı. Yarışa çıkan hayvanlar gibi, kazan dibinde duramıyordu. Bir an evvel meydana uğramak istiyordu.

Makarnacı Hüseyin, düşünceliydi. E.. ne olur ne olmaz... Bu belâlı küçük hasmı, belki kendisini bir yerden kaydırabilirdi.

Güreş başladı. Dünkü güreşte, bir kere olsun nâra atmıyan Yürük Ali, bugün, daha hasmına girmeden çırpındı. Kalın sesle bir nâra savurdu:

— Hayda, Makarnacı be!..

Yürüğün bu nârası mânidardı. Makarnacıya şöyle demek istiyordu:

— Bugün elimden kurtulamazsın!..

Güreşler başladı. Makarnacı Hüseyin, daha ilk hamlede Yürük Aliye iri ellerile tokat atar gibi elense vurmağa, hamam tokmağı vurur gibi tırpan atmağa başladı. Yürük Ali, Makarnacının güreş tâbiyesini bir hamlede bozdu. Sıkı bir çapraz toplayıp hasmını altına alıverdi.

Makarnacı, hasmının elinden güç kurtuldu. Ayağa kalktığı zaman tekrar gaddarlıklara başladı. Fakat Yürük Ali, bir çift dalarak tekrar hasmını altına aldı.

Bu suretle bir saatlik güreş esnasında Yürük Ali, hasmını dört kere altına alıp tehlikelerden tehlikelere soktu. Makarnacı ise bir kere dahi olsun hasmını altına alamamıştı.

Güreş, sımsıkı olarak bir saat sürdüğü halde Yürük Ali kesilmemişti. Bilâkis güreşe girdiği gibi canlı boğuşuyordu. İki de birde de çırpınarak keyifli keyifli nâra atıyordu:

— Hayda Makarnacı be!..

Makarnacıyı düşünce almıştı. Güreş böyle devam ederse, küçük hasmı bir şeyler yapacaktı. Makarnacı, Yürük Alinin elinden kurtulamıyacağını, onu ezemeyeceğini anlamıştı. Seksen okkalık bir adam ona meydanı dar getiriyordu. Sonra bu, küçük hasma güreş uydurmak müşküldü. Ters güreşle hasmına mukabele etmek güç oluyordu.

Güreşin ikinci saatlerinden sonra Yürük Ali, tamamen güreşe hâkim olmuştu. Koskoca Makarnacının müdafaa vaziyetine geçtiği görülüyordu. Yürük Ali, ikide bir, hasmını kapıyordu.

gibi sürüyordu. Altına alıp tehlikeden tehlikeye sokuyordu. Makarnacı, mağlûp olmamak için kuvvet ve ağırlığının verdiği pay ile kendini kurtarabiliyordu.

Şevket Paşa, hayret içindeydi. Yanında bulunan ağalara: — Bu Yürük Ali, yalnız babayiğit ve kahraman bir adam değil.. aynı zamanda da san'atkâr ve yaman bir güreşçi... Zan-nederim, Makarnacıyı ortadan çıkaracak...

Paşanın bu sözleri çok geçmeden yerini buldu. Yürük Ali, yüz kırk okkalık hasmını toparladığı gibi sürdü. Dinlenmeden altana aldı ve iç paça ile yüklenip hasmını yendi. Makarnacı, mağlûp olmuştu.

Yürük Ali, muazzam hasmını yendikten sonra doğruldu. Paşaya karşı, galibiyet temennasını çaaktı.

Makarnacı, itirazsız mağlûp olmuştu. Olduydu, olmadıydı. diye söylenecek ve itiraz edilecek tarafı yoktu.

Makarnacı, mahçup bir halde olduğu yerden doğruldu. Meydanı terk ederek geçip gitti. On binlerce seyircinin parmakları ağzında kalmıştı.

Yürük Ali, Sultan Azizin sarayında

Yürüğün, Makarnacıya karşı olan muvaffakiyeti fevkalâde heyecan doğurdu. Şevket Paşa, Yürüğü huzuruna çağırarak taltif etti.

Fakat Rusçuğa toplanan ve Rusçuklular, Yürüğün tekrar Vidin hapishanesine avdet edeceğinden dolayı müteessir ve müteellim idiler. Bulgarlar, ecnebi hakemler ki, muhtelit mahkemeler teşekkülü demekti. Bunlar, Yürüğün idamı üzerine gidiyorlardı. Böyle bir babayiğidin idamına gönüller nasıl razı olurdu?

Hem, Yürüğün kabahati neydi? Bulgar âsileri, Bulgar eşkıyaları ehli islâmı doğrayıp duruyorlardı. Yürüğün de ailesi efradını kesmişlerdi. Yalnız, şurasını arzedeğim ki, Yürüğün, Vidin hapishanesine girmesini bazı ihtiyarlar başka türlü anlatmaktadırlar. Bunlar şöyle diyorlar:

«Yürük Ali, üç sene dağda dolaşarak her tarafa ateş saçtığı zaman Bulgarlar, bu cesur adamı bastırıp öldürmekten âciz kalmışlar... Nihayet şu çareyi bulmuşlar: Babasını yakalayıp götürmüşler ve şu suretle ilân etmişler: Eğer Yürük Ali, gelip teslim olmazsa, onun yerine babasını idam edeceğiz.»

Yürük Ali, babasının ezâ ve cefa çekmesine tahammül edemiyerek gelip teslim olmuş. Fakt benim vardığım netice böyle

değildir. Yürük Ali, vâki bir müsademede yaralı düşmüş ve bu suretle ele geçmiştir.

Her ne hal ise, Yürüğün Rusçukta, Makarnacıya karşı gösterdiği muvaffakiyet üzerine ağalar bir araya gelerek konuşmuşlar... Yürüğün affedilip edilemeyeceğini Şevket Paşaya arz etmeğe karar vermişler.

Ağalar, Şevket Paşaya giderek:

— Paşa hazretleri, Yürük Aliyi tekrar Vidin hapishanesine mi sevkedeceksiniz?

Deyince, paşa gülmüş ve:

— E.. tabii değil mi? Nereye göndereceğiz ki?..

Diye mukabelede bulunmuş... Ağaların ne söyleyeceğini keşfeden paşa, onları üzmemek için:

— Ben, o yiğidi hiç eller eline verir miyim? Hiç öyle bir nadir vücut, hapishanelerde süründürülür mü? O, bugünden itibaren padişahımız efendimiz hazretlerinin malıdır. Zaten ben onu müdafaa eder dururdum. Eğer ben olmasaydım, şimdiye kadar onu yüz kere idam sehpasına çekerlerdi. Fakat ben, onu, millî kahramanlığı dolayısıyla müdafaa ediyordum. Lâkin bugün görülüyor ki, o, yalnız bir babayiğit değildir. Müthiş ve eşsiz pehlivandır. Biliyorsunuz ki, efendimiz hazretleri, eşsiz pehlivanları korur ve himaye eder. Binaenaleyh, Yürük, padişahın malı olmuştur. Şimdi sarayı hümayuna şifreli telegraf çekerek Yürüğün affını istiyeceğim. Ve Rusçuk güreşini de efendimize bildireceğim.. dedi.

Bunun üzerine ağalar, paşayı etekliyerek arzı hürmet eylediler. Ve, sevinçlerinden gözleri yaşardı.

Yürüğün bundan haberi yoktu. O, muhafızları tarafından, ne olur ne olmaz kaydile nezaret altında bulunduruluyordu.

E!.. Yürük Aliydi bu... Kaçar mı, kaçardı? Balkanlara vurur mu, vururdu? Sonra paşa, adama ne yapmazdı?

O vakitler, padişah iradesi herşeyin fevkindeydi. Sultan Aziz, Yürük Aliyi affederse akan sular dururdu. Ne muhtelit mahkeme ve ne de mevcut kanunlar müdafaa edemezdi.

Serdar Şevket Paşa, mufassal bir şifre ile Yürük Alinin affını Sultan Azize arzetti. Ve Rusçuk güreşinin cereyanı hakkında da malûmat verdi.

Yürük Ali, tekrar Vidin hapishanesine gideceğim diye düşünüp dururken, yaverler, Yürüğe şu müjdeyi verdiler:

— Yürük, paşa seni kurtaracak...

Yürük Ali sevinmişti. Fakat sebebini sormamıştı. Sultan Aziz, aslen pehlivan ve büyük pehlivanların hâmisî olduğun-

dan, Şevket Paşanın şifreli telgrafını mabeyincisi Hafız Mehmet Beye üstüste okuttu ve taaccüp ederek:

— Mehmet, bu nasıl adam ki?.. Makarnacıyı yenmiş.. Demek, müthiş bir herif!..

Sultan Aziz, derhal Tuna Valisi Mithat Paşaya ve Tuna Serdari Şevket Paşaya, af fermanını gönderdi.

Kırk sekiz saat sonra Şevket Paşanın şifresine cevap gelmişti.

Yürük Ali, bâfermanı hümayun affı şahaneye mazhar olmuştu. İkinci bir irade ile de şu emir veriliyordu:

«Yürük Aliyi giydirip kuşatıp sarayı hümayunuma isal edesüz...»

Şevket Paşa, Mithat Paşa hemen harekete geçmişlerdi. Yürük Aliye, affı şahane, Şevket Paşa tarafından müjdelendiği zaman Yürük, paşanın ayaklarını öptü. Ve Sultan Azize dualar etti.

Yürük Ali, kısaca paşaya şunları söylemişti:

— Paşam, başka türlü ne yapabiliirdim? Görüyorsunuz ki, Bulgarlar, çoluk çocuğumuzu kesiyorlar. Avratarımızın ırzına tesallût ediyorlar... Islâmlar teşkilâtsiz ve hâmisizdirler. Ben, vazifemi yaptım. Ben, eşkıya değilim.. soyguncu değilim... Islâm uğruna fedayî can etmeğe ve hemşerilerimi korumak için silâha sarıldım.. dedi.

Paşa, Yürük Aliyi teskin etti. Giydirip kuşattı. Eline bolca harçlık verdi. Yürük Aliyi on beş, yirmi gün mükemmelen yedirip içirdi. Yürük, büsbütün değişmişti. Tanınmaz bir hale gelmişti. Eğer bu halile Makarnacıya karşı çıkmış olsaydı, onu yarım saatte yenerdi.

Hiç o Makarnacı Hüseyin yenilir adam mıydı? Makarnacıyı, dünya yüzünde Yürükten başka kimse yenememişti.

Şurası muhakkak ki, Kel Aliçoşu yirmi yedi sene kimse mağlûp edememişti. Fakat Makarnacı Hüseyin, bir huzur güreşinde iç tirpanla Kel Aliçoşu kıcının üzerine oturtup bozuk düşürmüştü. Yani mağlûp etmişti. İşte Makarnacı, böyle bir Makarnacıydı. Yürük Alinin muvaffakiyeti büyüktü. Bu sebeptendir ki, Sultan Aziz, af iradesini vermekte isticâl etmişti.

Yürük Ali, Sultan Azizle karşı karşıya

Sultan Aziz, Yürük Alinin okkasını, çalınımı bilmiyordu. Onu iri yarı bir adam zannetmişti. Makarnacıyı yenebilecek adamın ancak bu tipte bir pehlivan olması gerekti.

Yürük Ali, Istanbulu görmemişti. Şehre girdiği zaman ilk işi, Ayasofya camiine gidip namaz kılmak oldu.

O, Balkan çocuğu olduğu halde babasından, dedelerinden işitirdi ki, Istanbulda büyük ve eşsiz camiler vardır. Sonra İstanbulun fethini yapan Sultan Fatih Mehmedin, kiliseden camie tahvil edip şehre ilk girdiği zaman namaz kıldığı ve hutbe okuduğu Ayasofya camii vardır. Burada namaz kılmak, yani hacca gitmek kadar sevaptı.

Yürük Ali, Istanbula girer girmez ilk iş ve hareket olarak Ayasofya camiine gidip iki rekât namaz kılmayı kararlaştırmıştı ve dediğini yaptı. Onu, Istanbula ve sarayı hümayuna getirmeğe memur olan yavere bu kararını tebliğ etti. Yaver de pehlivanın arzusunu yerine getirdi.

Yürük Ali, nihayet Dolmabahça sarayına geldi. Hacı Hüseyin bağındaki pehlivan dairelerine yerleştirildi. Burada eşsiz baş pehlivanlar vardı. Kavasoglu Koca Ibrahim, Kara İba, Kel Aliço, Künteci Büyük Hasan, Kuşçu Hüseyin... Bu pehlivanların her biri birer daire işgal ediyordu. Maiyetlerinde de hizmetlerini görmek için saray hademeleri vardı.

Yürük Aliye de bir daire verildi. Hademeler tayin olundu. Sabah, öğle, akşam olmak üzere tabla da gelmeğe başladı. Yemekler boldu. Ve pehlivanvari idi. Etlerin envarı gelirdi. Her tablada balık, tavuk, et nev'inden üç türlü yemek vardı. Tatlısı, böreği, sebzesi de ayrı idi.

Baş pehlivanlar, Yürüğü ufak tefek görmüşlerdi. Fakat Makarnacı Rusçukta yendiğini işitmişlerdi. Yürük Aliye en ziyade zıt duran, meşhur Kel Aliço idi.

Bir hafta sonra Sultan Aziz, Yürük Aliyi huzuruna getirtti. Fakat padişah, Yürüğü ufak tefek görünce hayrete düştü. Ve sordu:

- Oğlum, Yürük Ali sensin, değil mi?
- Kulunuzum, padişahım...
- Makarnacıyı Rusçukta yenmişsin!..
- Sayei şahanenizde efendimiz...
- Haydi bakalım.. kendine iyi bak!.. Makarnacı ile bir defa daha güreşeceksiniz.

Diye iradede bulundu. Makarnacıya da, Yürük Ali ile güreşeceği ve hazırlanması tebliğ olundu.

Makarnacı Hüseyin, Yürükten yılmıştı. Bir kere de Sultan Azizin huzurunda mağlûp olursa.. hali perişan olurdu. Makarnacı, çok sevdiği efendisinin gözü önünde mağlûp olmaksızın ölmeyi tercih ederdi.

Nihayet güreş günü taayyün etti. Sultan Aziz, bir cuma namazından sonra Makarnacı ile Yürük Aliyi Çağlayan sarayında tutuşturdu.

Sultan Azizin gözü Yürükteydi. Yürüğü, çıplak olarak ilk görüyordu. Vücudunu çok beğenmişti.

Güreş başladı. Yürük Ali, ceylan gibi ayak parmakları üzerine dikilmiş, öyle boğuşuyordu. Bu hal Sultan Azizin nazarı dikkatini celbetti. Yanında ve ayakta duran Serdar Halil Paşaya :

— Halil! Yürük, Arnavutoğlunun eşi... Görüyor musun, parmaklarının üzerinde güreşiyor...

Makarnacı, herşeyi gözüne almıştı. Küçük hasmını ne yap-pıp yapıp mağlûp edecekti. Ve yahut ona mağlûp olmayacaktı.

Güreş, ayaktan tam on beş, yirmi dakika sürdü. Makarnacı, küçük hasmının hamlelerini defediyordu. Kendisi bir iki oyuna girmişti. Hattâ bir defasında çift bir dalış yaptı. Yürüğün paçalarına doğru kolları uzanmış, hızla geliyordu. Bu ânî geliş Yürüğün ekmeğine yağ sürmüştü.

Yürük Ali, iri hasmını kendi icadı olan tavuk kanadı oyun-nile bir hamlede içten ve dıştan budadı.

Makarnacı, koskoca gövdesini toparlıyamadı. Birden döndü. Az kalsın mağlûp oluyordu. Bereket versin, derlenip toparlanarak yüzükoyun yere düştü ve birdenbire dizlenerek ayağa kalktı.

Fakat ayağa kalkmasile Yürüğün çift dalgısına uğradı. Yürük Ali, tâ topuklara kadar süzülüp inmişti. Ve hasmının topuklarını çekerek olduğu gibi sırtüstü yere vuracaktı.

Makarnacı, tekrar dev gövdesini döndürerek müşkülâtle yüzükoyun yere düştü. Eğer bu manevrayı ânında yapmasa, sırtı yere vuruyordu.

Makarnacı yere düşer düşmez Yürük Ali üzerine çullandı. Makarnacı, dizlenip doğrulurken de hemen sarmaya atladı.

Yürük Alinin bu hareketleri ve birbirini velyeden müselsel oyunları, Sultan Azizi hayretlere düşürmüştü. Başını önüne sallıyarak, Yürüğü takdir ettiği görülüyordu.

Yalnız, Sultan Azizin anlamadığı bir oyun vardı. O da tavuk kanadı oyunu idi. Yürük Ali, nasıl olmuş da Makarnacıyı budayarak tehlikeye sokmuştu.

Sultan Aziz, Halil Paşaya sordu:

— Halil, Hüseyin daldığı zaman Yürük bir oyun mukabelesi yaptı. Nasıl şey o?..

Halil Paşanın da aklı ermemişti o oyuna... Cevap verdi:

— Padişahım.. anlıyamadım...

— Ben gördüm ama, iyice kavriyamadım. İçten dıştan bir budama yapti. Fakat ne güzel bir karşılama... Şimdiye kadar hiç bu oyunu görmemiştim. Herhalde bu, Yürüğün oyunlarından olacak... Demek, Arnavutoğlu gibi bunun da kendisine mahsus icatları var...

—

— Çok hoşuma gitti; âferin!.. Çok güzel güreşiyor. Makarnacı gibi bir pehlivanı böyle alta almak kolay değil...

Sultan Azizin akli fikri tavuk kanadındaydı. Nihayet Yürük, hasmını sarma ile bastı ve çevirmek üzere manevralara başladı. Makarnacı, habire mukabelede bulunuyordu.

Yürük Ali, kendini yormadan, zorlamadan hep manevralarla hareket ediyordu. Zaten Yürük Ali, hiçbir güreşinde kendini yormazdı. Güreşi hep hasımlarına taşıtırdı. Ve Yürüğün bütün ustalığı ve mahareti burada idi.

Sırası gelmişken yazayım: Sultan Azizin baş pehlivanlarından meşhur Kvasoğlu Koca İbrahim, ihtiyarlığında sormuşlar :

— Usta! Hayatında en iyi pehlivan olarak kimi tanıdın?

Kvasoğlu, hiç düşünmeden şu cevabı vermiş:

— Doğrusunu söylemek lâzım gelirse, bizim hepimiz hamalıdır. Asıl pehlivan, Arnavutoğlu ile Yürük Ali idi.

Kvasoğlu Koca İbrahim, en namdar pehlivanlarımızdandır. Yüz yirmi beş okkalık bir vücuttu. Yürük Aliyi pehlivan, kendisini hamal sırasına koymuştu.

Evet, Yürük Ali, zor sarfederek, kendisini üzerek güreşmezdi. Hep manevra ile güreşirdi. Ve bütün güreşin ağırlığını hasımlarına taşıtırdı. Zavallı Makarnacı da şimdi aynı hale uğramıştı.

Yürük Ali, zorlanmadan, oyundan oyuna geçiyor, hasmının iki dirhemlik yerini arıyordu. Halbuki Makarnacı, bu manevralardan kendisini kurtarmak için çırpınıyordu.

Hulâsa, güreş uzadıkça Makarnacı, müdafaaya düştü. Yürük, güreşi bindirdikçe Makarnacı çekingen oldu.

Fakat bütün bu manevralara ve ustalıklara karşı Makarnacı güreşi altıncı saate kadar getirip dayandı.

Makarnacının bütün maksadı küçük hasmını, ağırlığı ile yorup yenmekti. Halbuki işte, aksine kendisi yorulmuştu.

Yürük Ali ise, altı saat evvelki gibi, ilk güreşe başladığı gibiydi. Kara bir dağ keçisi çevikliğiyle bir yandan bir yana sıçrayıp duruyordu.

Sultan Aziz, altı saati bulan güreşten bir netice çıkmıyacağı ve akşam da olduğunu görünce seryaverine şu emri verdi:

— Berabere ayıralım, Halil!..

Bunun üzerine güreş, berabere ayrıldı

Yürük Alinin, Makarnacı ile iki defa daha güreşi vardır.

Bu güreşler de beraberlikle neticelenmiştir.

Yürük Alinin, Karagöz Ali ile Kırkpınar musaraası

Karagöz Ali, Sultan Aziz devrinin en tehlikeli ve üstad pehlivanlarından biridir. Kel Aliçonun akrabasındandır. Yüz on okkalık bir pehlivandır. Fakat çok tetik ve çevik bir pehlivandı.

Kırkpınardaki baş güreşlere iştirâk eden Yürük Ali, neticede Karagöz Ali ile kalmışlardı. Karagözle Yürüğün güreşi çok müthiş oldu. İki usta pehlivan, birbirini ortadan çıkarmak için tam dört saat boğuşular... Alt üst, kırasıya bir musaraa oldu.

Nihayet Yürük Ali, hasmını peş kabza ile çekerek tek paça ile bastırıldı ve künteliyerek atıverdi. Karagöz Ali, açık düşmüştü. Yürük Ali, derhal galibiyet temennasını çağırdı.

Fakat, Karagöz Alinin taraftarları kıyamet kopardılar:

— Olmadı!.. Olmadı!..

Sözün kısası, büyük gürültü oldu. Yürük Alinin hakkını yediler. Fakat arslan Yürük, davulcu, zurnacı Çingenelere elile işaret ederek susturdu ve bağırdı:

— Peki.. hakkımı yediğinizi biliyorum. Fakat baştan tutacağım!..

Dedikten sonra davul, zurnacılar:

— Ulan, çalın Çingeneler!..

Diye seslendi. Ondan sonra çırpınarak ve nâra atarak hasmının üzerine yürüdü. Güreş, amansız bir surette yeniden alev almıştı.

Yürük Ali, ejderha gibi hasmına salıyordu. O güne kadar Yürüğün bu derece hiddetli güreştiği görülmemişti.

Karagöz Ali, hasmının hamlelerine güç karşı koyuyordu. Yürük Ali, âdetâ on iki telle saz çalar gibi hasmına her taraftan ses veriyordu. İkide birde de çırpınarak korkunç nâralar atıyordu:

— Hayda be!..

Nihayet yeni başlıyan güreşin on ikinci dakikasında has-

mını çaprazla toparlıyarak sürdürdü. Karagöz Ali, gidişin fena olduğunu anlamıştı. Bir iki kere pes etmeğe yeltendi. Fakat Yürük, o derece şiddetli ve amansız bir sürüş yapıyordu ki, hasmın, elile pesi yetiştirmesine imkân yoktu.

Karagöz Ali, pesi yetiştiremezse çok fena bir surette sırtüstü düşüp rezil olacağını biliyordu.

Nihayet, Yürük Ali, hasmını meydanın bir başından tâ kazan dibine kadar sürdükten sonra meşhur çengeline yetiştirdi.

Karagöz Ali, çengeli yer yemez, boylu boyunca, kalıbı kalıbına sırtüstü, uçarak yere vurdu.

Yürük Ali, o derece hırslanmıştı ki, o da çapraz bağile hasmının göğsüne binmişti.

Yürük Ali, hemen sıçradı. Hasmının göğsüne ayağıle bastı. Ve bağırdı:

— Abe!.. Daha diyeceğin var mı? Oldu mu be?.. Teheyy!.. Olmadysa bir daha tutalım be!..

Dedikten sonra, on binlerce seyirciye de şu yolda seslendi:

— Abe! Oldu mu Be?.. İtiraz edeniniz var mı be?..

Yüz bine yakın seyirci, bu korkunç ve biaman sesin karşısında susakaldı. Herkes önüne baktı.

Yürük Ali, kollarını sallıyarak meydanı terkedip gitti. Yürük bu... Analar nadir doğurmuştur böylesini...

Yürük Alinin, meşhur Kel Aliço ile güreşleri

Yürük Ali ile, meşhur Kel Aliçonun üç güreşleri vardır. Bu üç güreşten ikisi beraberedir. Biri de kavgalı olarak ayrılmıştır.

Kel Aliço, nekadard gaddar, ne derece cür'etkâr idiyse, Yürük Ali de o derece üstündü. Gözünü daldan, budaktan saklamayan bir adamdı.

Yürük Ali, Kel Aliço'ya nazaran yarım adam sayılırdı. Fakat dinamit idi. Kel Aliço'ya, meydan yerinde kafa tutan pehlivan anasından doğmamıştı. O, yeni yetişen pehlivanları meydana yerinde birdenbire yenmezdi. Ezer, ezer ve ölüsünü çıkardıktan sonra kışına bir künte vurup bırakırdı.

Ve Aliçonun böyle bir güreşini yemiş olan pehlivan, bir daha baş güreşe çıkamazdı. Pehlivanlığı körleşirdi.

Aliço, Yürük Aliye de böyle yapmak istemişti. İlk güreşlerinde körpe Yürüğü ezerek, leşini çıkararak meydan yerinden çıkarmak istemişti. Fakat küçük hasmını çetin bulunca işi teh-

dide, yumruklamağa, kakıştıрмаğa, korkutarak sindirmeğe tevessül etmişti.

Aliço ile Yürüğün bu ilk güreşi Şumnuda olmuştu. İkisi başa kalmışlardı. Fakat Yürük Ali, hasmının yumruğuna, daha dehşetli yumruklarla, hasmının kakıştırmalarına, daha üstün kakıştırmalarla, hasmının boyunduruklarına ve tirpanlarına daha azılı mukabelelerle karşı koydu.

Nihayet Kel Aliço, beş saatlik güreşten sonra meydanı terketti. Eski ihtiyarların söylediklerine göre Yürük Ali, Kel Aliçoyu meydandan kaçırmıştır. Hem de yumrukla... Bu, Şumnun güreşi böyle bitmiştir. Tarafeyn sopalarla birbirine girmiştir. Zaptiye çavuşları, kaymakam ve kumandan, güreşi menetmişlerdir.

Yürükle Aliçonun ikinci güreşi Kırkpınardadır. Yine nihayette bir çift olarak başa kalmışlardır.

Yürük Ali, Aliçonun karşısına dikilmişti. Tam yedi saat boğuşmuşlar ve birbirlerini ezmişler... Fakat ne Yürük Ali, Kel Aliçoyu bozabilmiş.. ve ne de Kel Aliço, hasmını dağıtabilmiş...

Akşam olmuş, sular kararış.. iki pehlivanı zorla berabere ayırmışlar... Ve, bu güreş de böyle neticelenmiştir.

Yürük Alinin, Künteci Hasanla Karnabat güreşi

Karnabatta büyük pehlivan güreşleri vardı. Bütün baş pehlivanlar Karnabat güreşlerine gelmişlerdi. Devrin en ileri gelen pehlivanlarından ve Sultan Aziz'in Kuşçubası olan Künteci Hasan da Karnabat güreşlerine gelmişti.

Baş pehlivan güreşine on pehlivan çıktı. Güreş kıran kırana idi. Nihayet üç gün güreştikten sonra Künteci Hasanla Yürük Ali, baş nihayetine kaldılar.

Güreşin üçüncü günü iki pehlivan, kozlarını pay edeceklerdi. Künteci Hasan, yüz yirmi okkalık müthiş bir adamdı. Ve Sultan Aziz'in gözdesi bir pehlivandı.

Baş güreş için ortaya dört yaşında, güzel bir kısrak konmuştu. Ayrıca da yirmi beş altın vardı.

İki pehlivan, çazgırın baş güreşe daveti üzerine meydana geldiler. Her ikisi de birbirlerine rakiptiler.

Güreş başladı. İddialı ve çetin bir güreş devam etti. O derece uzadı ki, güreş tam yedi buçuk saat sürdü. Akşam oldu, sular barardı. Ağalar ortaya gelerek, güreşi ayırt etmek istediler. Fakat her iki inatçı pehlivan da şu cevabı verdiler:

— Biz güreşi bırakmayız... Geç kaldınızsa evinize gidiniz... Güreş çok heyecanlı ve iddialı olduğundan, taraftarlar birbirlerine girdiler. Çünkü seyirciler iki taraf olmuştur. Bir taraf Yürük Aliyi, diğer taraf Künteci Hasanı tutuyorlardı.

On binlerce seyircinin iki taraflı olması, işi azıttı. Nihayet taraflar gece dahi olsa musaraanın devamına karar verdiler. Zaten pehlivanlar kat'iyyen birbirlerini bırakmıyorlardı.

Yedi buçuk saat birbirini ezen ve boğan pehlivanlar, gecenin karanlığında güreşe devam ettiler.

Güreş meydanında meşaleler yakıldı. Öbek öbek çalı yakıldı. Yatsı namazı zamanı geldiği için ağalar namaza gittiler. Güreşçiler daha hâlâ birbirini mağlûp etmek için boğuşuyorlardı. Yatsı namazına gitmek üzere kalkan ağalar, güreşçilere bir kere daha ihtarda bulundular:

— Berabere bırakın güreşi!..

Her ikisi de cevap verdiler:

— Siz gidiniz; biz yalnız başımıza güreşeceğiz. Ya birimiz, birimizi yenecek ve yahut pes ettirecektir. Kimin leşi kalırsa meydana; gelip size haber veririz.

Nihayet ağalar namâza gittiler. Dönüşte baktılar ki, güreş daha hâlâ devam ediyor... Bunun üzerine taraftarların en ihtiyarları ileri gelerek müzakere ettiler ve şu kararı verdiler:

— Güreşi ayıralım... Fakat yarın yine güreşe tekrar başlayarak devam etsinler...

İki taraf bu kararı kabul ettiler. Cazgır, meydana gelerek pehlivanları ayırdı. Ve kararı tebliğ etti.

Künteci Hasan da, Yürük Ali de itiraz etti. Birbirinin meydan yerinde leşini sermeğe karar vermişlerdi.

Nihayet, taraftarların ısrarı üzerine güreş, yarın öğleden sonra devam etmek üzere ayırdı. Her iki taraf da bitik bir hale gelmişti.

Yürük Ali, taraftarlarının evine gitti. Künteci Hasan da taraftarları tarafından alınıp götürüldü.

Pehlivanlar, tam yedi buçuk, sekiz saat boğuşmuşlardı. Yürügün de, Künteci Hasanın enseleri, göğüsleri tırmık yarası içindeydi. İki pehlivan da birbirlerini öldüresiye tırmıklamışlardı. Derin tırmak yaralarından kan sızıyordu.

Yürük Ali, yatmadan evvel sazını eline aldı. Yanık yanık çalmağa başladı. Bir yandan da mâni ve koşma okuyordu.

Künteci Hasan, alay olsun diye ağalara şöyle söyledi:

— Yürük Aliyi buraya çağırırsam gelemez... Değil ayaklarının üzerine basacak hali, sazını bile eline alıp taşıyacak der-

manı kalmadı. Oldürdüm onu... İsterseniz, gidin söyleyiniz!.. Ve çağırınız, vallahi gelemez.

Ağalardan biri, alay olsun diye gelip Yürüğe, Künteci Hasanın söylediklerini söyledi.

Yürük Ali, gülerək:

— Belki Künteci Hasanın dediği doğrudur. Fakat ben, yarın öğleden sonraya meydana gelmek iktidarını göstereceğim... Fakat bu gece onu uyutmayınız... Çünkü sabaha yatağında, yorgunluktan ölmüş bulursunuz...

Görülüyor ki, iki pehlivan birbirleriyle alay ediyorlardı. Ve yedi buçuk, sekiz saat öldürücü güreşten sonra sabahı da birbirlerine gireceklerdi.

Hulaâsa, sabah oldu. Öğleden sonra da oldu. İki pehlivan soyunup yağ kazanı başına geldiler. Her ikisi de tırmık yarası içindeydi. Bir gün evvelki uzun bir güreşten sonra tekrar boğuşacaklardı.

Dört yaşındaki güzel kısrak meydana getirilmişti. Boynunda gümüş sırma işlemeli güzel bir çevre bağlıydı.

Güreş, bütün hızla tekrar başladı. İki pehlivan, fevkalâde usta olduklarından, bir türlü birbirlerini bozuk düşüremiyorlardı. Güreş uzamağa başladı. Bir gün evvelki gibi, uzadıkça uzadı.

Pehlivanların vücudu alelâcayıp bir şekil aldı. Her ikisinin vücudu da ciğer gibi kıpkırmızı olmuştu. Güreş yine akşamı buldu. Pehlivanların birbirlerini yenmesine imkân yoktu.

Ağalar, ciğer gibi kıpkırmızı olan pehlivanlara acıdılar. Taraftarlar bir olarak meydana geldiler ve güreşi kat'iyyen berabere ayırmağa karar verdiler. Ağalardan biri:

— Pehlivanlar, yenişemiyeceksiniz, vücudumuz ciğer gibi bir renk aldı. Sizi berabere bırakıyoruz.

Deyince, Yürük Ali:

— Olmaz... Ben, kısrığı kat'iyyen almadan bir yere gitmem...

Diye direndi. Yürük Alinin bu sözüne karşı Künteci Hasan da:

— Ben de kısrığı almadan meydana terketmem... Bırakınız bizi... Değil vücudumuz ciğer gibi kızarmak, Hacı Hasanın yüzdüğü kara keçi gibi de olsa kısrığı almadan bir yere gitmem...

Bunun üzerine ağalar, meydandan çekildiler. Nihayet ağalar şu kararı verdiler: Ortaya bir kısrak daha koyalım... Biri-

sini birine, birisini de diğerine verelim. Her ikisini de baş ilân edelim...

Ağaların bu kararı kat'i idi. Tekrar ve son defa olarak meydana geldiler. Meseleyi pehlivanlara anlattılar. Pehlivanları yola getirdiler. Lâkin bu sefer de Yürük Ali:

— Ben asıl başa konmuş olan kısraklı alırım...

Deyince, Künteci Hasan da:

— Ben de aynı kısraklı isterim. Çünkü iki gündür o kısrak için güreşiyordum.. dedi.

Mesele gene çatallaştı. Bunun üzerine kur'a atmağa karar verildi. Pehlivanlar buna razı oldular. Kur'a atıldı. Asıl kısrak Yürük Aliye çıktı. Ve güreş de berabere ayrıldı.

Künteci Hasan söyleniyordu:

— Hay aksi talih... Ulan gene kısraklı alamadık...

*
**

Yürük Alinin deste, küçük orta, büyük orta, baş altı güreşleri bir maceradır. O, hızla ve sınavari meydanları fethederek baş pehlivan olmuştur. Yürük Alinin baş güreşleri çoktur.

Yürüğün, meşhur Yakacıklı Kel Hasanla güreşleri vardır. Yürük, Yakacıklı Kel Hasanı yenmiştir.

Yürüğün, meşhur Kel Aliçunun piçi şoparla da güreşleri vardır. Yürük, şoparı da yenmiştir.

Şurada bir ismi tashih etmek isterim. Kel Aliçunun piçi Çingeneye Çopar diyorlar. Ve eski ihtiyar pehlivanlarımızdan da böyle olarak notetmişim. Fakat sonradan yaptığım tetkiklerde bunun, Çopar olmayıp, Şopar olduğunu tesbit ettim. Çingenece de Şopar; çocuk demekmiş. Ve, Kel Aliçunun piçinin adı da Çopar değil, Şopar imiş.

Şopar, Sultan Aziz devrinin en meşhur pehlivanlarından. Ve Yürük Ali, Kel Aliço ayarındadır.

Yürük Ali, Şoparı birkaç defa mağlûp etmiştir. En son mağlûp ettiği yer, Kırkpınardır.

Yürük Ali, meşhur baş pehlivanlardan Kel Memişi de yenmiştir. Yani, Yürük Ali, o devrin nâmağlûp pehlivani olan Kel Aliçunun mağlûp ettiği baş pehlivanları birer birer mağlûp etmiştir.

Yalnız, Kel Aliço ile güreşini ayırt edememiştir. Her ikisi de birbirlerini mağlûp etmek istedikleri halde muvaffak olamamışlardır. Fakat Yürük Alinin mağlûp ettiği dev cüsse Ma-

karnacı Hüseyini, Kel Aliço mağlûp edemediği halde Yürük Ali, mağlûp etmişti.

Makarnacı Hüseyin, iddialı bir huzur güreşinde, Kel Aliço-yu, bir iç tirpanile kışının üzerine düşürerek mağlûp etmişti. Hoş bu, bir kaza ve tesadüftür. Nasılsa olmuştur. Yoksa o Kel Aliço mağlûp olur muydu?

Kel Aliço, yirmi beş sene meydana hâkim olmuştu. Fakat onu yıldırان ve meydandan kaçırان yalnız Yürük Ali olmuştu. Sarayda bile herkes Kel Aliçodan korkardı. Çünkü eli bıçaklı, deli dolu bir adamdı. Ondan korkmayan ve üzerine giden Yürüktü.

Yürüğün olduğu yerde Kel Aliço, aşağıdan almasa bile durarlardı. Çünkü Yürük Ali, haşin ve çetin bir adamdı.

Sultan Aziz, Kel Aliço-yu hiç sevmezdi. Sebebi de kaba saba bir adam olduğundandı. Fakat Yürük Ali-yi severdi. Onu daima şöyle çağırırmış:

— Küçük pehlivan!..

Yürük Ali, haşin ve çetin olmakla beraber gayet nazik, terbiyeli ve sessizdi. Öyle, kabalık filân nedir bilmezdi.

*
**

Sultan Azizin hal'inden sonra Yürük Ali ve arkadaşları olan baş pehlivanlar saraydan çıkarıldı. Bu zavallılar, ikinci Sultan Hâmidin kurbanı olmuşlardı. İkinci Sultan Hamit, pehlivanlardan nefret etmişti. Çünkü Sultan Azizi hal'den sonra öldüren, pehlivan Mustafa idi.

Pehlivan Mustafa, Sultan Azizin hamlacılarından biriydi. Vasıta olarak Sultan Azizi, husyelerini sıkarak uykuda öldürmüştü (1). Sultan Hamidin Yıldız muhakemesinde de bu cihet tebarüz ettirilmişti.

İşte bu sebepledir ki, Sultan Hamit, sarayı hümayunda bulunan bütün pehlivanları sürgün etmişti.

Bu halden sonra Yürük Alileri, Kel Aliçoları, Künteci Hasanları, Kara İboları, Makarnacı Hüseyinleri ilh.. hep perişan bir halde dolaşır görürüz.

(1) Benim kanaatimce, Sultan Aziz, öldürülmüştür. İntihar etmemiştir. İntihar, uydurmadır. İkdam gazetesinde yazdığım tarihi bir tefrika ile bunu tebarüz ettirmiştim.

Bu felâketten sonra Yürük Ali, Künteci Hasan, bakımsızlıktan fena hale gelmişler, köy, kasaba düğünlerine giderek keçi ve koyun kazanarak geçinir olmuşlar... Fakat eski hızları kalmamış.. zayıf ve nâtüvan düşmüşler...

Bir gün Çamlıcanın (İstanbul) Dodullu köyünde bir düğün olduğunu ve başa da bir koç konduğunu haber alan Yürük Ali ile Künteci Hüseyin, koçu almak ve beş, on para kazanmak için Dodulluya gelmişler... Bu Dodullu köyü, muhacir köyü olduğundan, Yürük Ali ile Künteci Hasanı tanımıyorlarmış. Civardan pehlivanlar gelmiş...

Hulâsa; baş güreş başlayınca Yürük Ali, Künteci Hasan ortaya çıkmışlar... Neticede her ikisini de yenmişler... Zavallılar, oradan bırakıp kaçmışlar. Bu hal gösteriyor ki, Sultan Azizden sonra aç ve bakımsız kalan bu nadir pehlivanlar, Dodullu köyünde, aelâde bir güreşte mağlûp olacak hale gelmişlerdi.

İhtiyarlardan aldığım notlarım meyanında Yürüğün, bu Dodullu güreşi ve mağlûbiyeti hakkında şu sözleri vardır:

— Can, boğazdan gelir... Bakımsızlıktan öyle bir hale gelmişiz ki, Dodulluda köy delikanlıları ve çocukları yendi bizi be!

Sultan Azizin hal'inden sonra Yürük Alinin ne olduğunu bilmiyoruz. Kimlerle güreş yaptığı hakkında malûmatımız yoktur.

Yalnız, Yürüğü, Sultan Hamit devrinin başlangıçlarından sonra ve ortalarına doğru tanıyoruz. O vakit altmış yaşlarına yakın bir haldeyken Dodullu, Yakacık güreşlerinde bulunduğunu ve Hergeleci İbrahim ile karşılaştığını biliyoruz.

Yürük Ali, elli altı, elli sekiz yaşarında iken Haydarpaşada, Sultan Muradın sarayında, bekçi olan bir hemşerisine gelir ve misafir kalırmış... Bir sefer gelişinde Dodulluda güreş olduğunu söylemişler...

Yürük Ali ve hemşerisi Dodulludaki güreşe gitmişler... Devrin baş pehlivanı, o vakitler Koca Yusuf, Adalı Haliller, Hergeleci İbrahimlerdir.

Yürük Ali, Dodulluya gelince gözleri yaşarmış... Aç kalıp, sefil düştükten sonra, bir koç ödül için köy delikanlılarına yendiğini hatırlamış. Hemşerisi ile aralarında şu mükâleme olmuş:

— Yürük Ali, neden gözlerin yaşardı?

— Sus, sorma! Bu Dodullu köyü benim için hicrandır.

— Nedei?..

— Efendimiz cennetmekânın vefatından sonra biliyorsun ki, sefil kaldık... Şurada, burada dolaşırken Dodullu köyünde, başa bir koç var, dediler... Koçu almak için Künteci Hasanla, karadan Dodulluya geldik... Başa soyunduk. Köy pehlivanları bizi yeniverdiler vallahi!.. Ve buradan bırakıp kaçtık... İşte onun için gözlerim yaşardı...

Dedi ve sözlerine şunları ilâve etti:

— Biliyorsun ki, o vakitler bizlere kimse yardım etmediği gibi, selâm dahi vermeğe korkuyordu. Hepimiz gözden düşmüş, hâmisiz kalmıştık.

Sultan Aziz pehlivanları lâfını ağzımıza almağa korkuyorduk... Hemşerilerimiz bile bizden uzak kaçıyordu.. dedi.

Her ne hal ise, Yürük Ali ve hemşerisi orada riayet ve ikram gördüler. Çünkü Sultan Muradın saray bekçisi olan hemşerisini herkes tanıyordu. Yürük Aliyi de tanıdılar. Dodulluya birçok paşalar ve beyler toplanmıştı. Fayton ve kupa arabaları gelmişlerdi.

Güreşler kuruldu. Küçük pehlivanlar soyunup güreştiler. Başa da pehlivanlar gelmişti. Fakat öğleden sonra ortalık karıştı. Sebebi de şuydu: Hergeleci İbrahim gelmişti.

Hergeleci İbrahim gelince, başa güreşecek pehlivanlar, baş altına kaldılar. Çünkü Hergeleci İbrahim varken onların baş güreşi almalarına ve başa güreşmelerine imkân yoktu.

Baş altı güreşlerini cazgır çağırdı. Başa güreşmek için gelen pehlivanlar hep baş altına çıktılar.

Nihayet baş güreşe sıra geldi. Hergeleci, giyinmiş oturuyordu. Soyunmağa bile tenezzül etmemişti. Rakibi yoktu. Ödülü alıp gidecekti.

Paşalar, beyler ve ağalar bir araya geldiler; şöyle konuşular:

—Mademki baş güreş olmayacak... Hergeleci ödülü alıp gidecek... Hiç olmazsa başka bir şey yapmış olsak... Yürük Ali, burada, ondan, soyunmasını rica etsek... Hergeleci ile bir oynaş yapsalar... Fevkalâde usta olan Yürük Ali ile Hergelecinin oynaşını seyretsek...

Bu konuşmayı karara bağladılar. Gelip Hergeleciye söylediler:

— Pehlivan; Yürük Ali burada... Onunla şöyle bir oynaş yapmanız fena olmaz... Güzel bir oynaş seyretmiş oluruz. Sen de, bu ihtiyar pehlivanın güreşini görmüş olursun...

Hergeleci memnun oldu ve kabul etti. Paşalar ve beyler, Yürük Aliye gittiler. Keyfiyeti anlattılar.

Yürük Ali:

— Ben, güreşi bırakalı çok oldu. İhtiyarladık artık... Sonra, idmanım da yok... Bizden geçti. Müsaade ediniz...

Diye cevap verince ağalar, paşalar ısrar ettiler. Nihayet kurnaz ağalardan biri, Yürük Aliyi tahrik etmesini bildi. Şunları söyledi:

— Pehlivan, yoksa Hergeleciden mi çekiniyorsun?

Bu lâf üzerine Yürüğün âsabı yerinden oynadı. Cevap verdi:

— Neden korkacağım Hergeleciden?.. O da insan ve bir pehlivan!..

— Çıkmadığına göre öyle anlaşılıyor... Belki çekiniyorsun?

— Sultan Azizin baş pehlivanları hiçbir şeyden çekinmezler... Onlar, çekinmemek üzere analarından doğmuşlardır.

— Öyleyse soyun! Söyle bir oynaşınız...

— Hergeleci İbrahime söylediniz mi bunu?

Deyince, kurnaz ağa, derhal:

— Söyledik.. seni bekliyor.. dedi.

Yürük Ali, şöyle bir düşündükten sonra:

— Biz buraya misafir geldik... Ne idmanımız var.. ne de nefesimiz... Mademki, Hergeleci soyunmuş, beni bekliyor... Öyleyse ben de soyunayım.. dedi.

İhtiyar Yürüğün ayağına kispet aradılar. Baş pehlivanların kispetlerini getirdiler... Fakat hiçbiri ayağına olmadı.

Seksen okkalık Yürüğün kalçaları çok kemikliydi. Geniş kemikli kalçaları vardı. Âdeta bir öküz göğsü gibiydi.

Yürük Alinin ayağına zorla bir kispet girdi. Kasnağı belini bulmuyordu. Sımsıkı bir haldeydi. Ayakta hareket edip serbest bir oynaş yapmasına imkân yoktu.

Fakat söz verdiği için, Yürük, kazan dibine geldi. Hergeleci ile tokalaşıp selâmlaştı. Hergeleci, Yürüğün elini öptü.

İki pehlivan yağlandılar. Meydana çıkıp güzel bir huzur peşrevi yaptılar. Hergeleci İbrahim, devrin en usta ve müthiş pehlivanlarından biriydi.

Oynaş başladı. Herkesin gözü Yürüğün üzerindeydi. Hergeleci, fevkalâde mahir bir pehlivan olduğu için Yürüğe karşı ne gibi bir oynaş yapabileceğini heyecanla seyretmek istiyordu.

İki pehlivan ayakta beş, on el boğuştular. Yürük Alinin kispeti çok sıkı olduğu ve ayakta kendisini istediği gibi idare edemediği için hasmının altına yattı.

Güreş, her ne kadar oynaş idiye de, her iki pehlivan da birbirini sıkı tutuyordu. Yürük Ali, ihtiyarlığına rağmen bozulmak istemezdi. Hergeleci ise aynı idi. Bu sebeple her ikisi de ayak güreşinde birbirlerine ustalıklar gösterdiler. Birbirlerini bozmak ve alta almak savaşında bulundular.

Yürük Ali, kispetinin sıkı olmasından dolayı alta yattı. Yürük Alinin altçılığı meşhurdur.

Yalnız Yürük Alinin değil, Hergeleci İbrahim'in de altçılığı meşhuru âlemdir. Koca Yusuf bile Hergeleci İbrahim'in altçılığından ürkmüş bir pehlivandır. Hattâ, Hergeleci, Koca Yusufu ayakta bozamayınca, alta düşerdi. Yusuf, hasmının üzerine gitmezdi; ayağıle vurarak:

— Hergeleci, ayağa kalk...

Diye söylenir ve böyle bir avantajı kabul etmezdi. Her pehlivan, hasmını altına almak ve yenmek isterken, Hergelecinin altına düşmesini istemezdi.

Yürük Ali ise, altçılığın kutbu, amansız bir üstadıydı.

Hergeleci İbrahim, ihtiyar Yürük Alinin müthiş bir altçı olduğunu bilirdi. Bu sebeple, Yürük Ali alta yatınca Hergeleci, ihtiyar eşinin üzerine çullanıp oyunlara girmekten çekindi.

Kurnaz Hergeleci, yalnız kazık oyunu tatbik etti. İhtiyar eşine arkadan kazık vurdu ve gırtlaklıyarak çevirmek istedi. Başka oyun yapmıyordu. Yürük Ali de, Hergelecinin kazığını söküyordu.

Yalnız, kispet çok dar olduğundan, kazık vurunca, ayağından çıkar hale geliyor ve biçimsiz bir vaziyet hâsıl oluyordu.

Hergeleci, mütemadiyen kazık oyununu tatbik etti. Ne sarmaya, ne künteye ve ne de diğer oyunlara yanaşmayınca, Yürük Ali kızdı. Çünkü Yürük Ali, hasmını oyuna girsin diye bekliyordu.

Eğer Hergeleci İbrahim oyuna girmiş olsaydı, ona ustalık ve pehlivanlık, altçılık ne demek olduğunu gösterecekti.

Hergeleci, başka oyunlara girmeyince Yürük Ali, başını kaldırıp hasmına:

— Bana bak Oyuna gir be .. Nedir, kazıklar durursun beni!

—

Hergeleci cevap vermedi. Fakat Yürük Ali:

— Bırak şu kazığı! Sarma filân tak!..

Diye dikilince İbrahim, sinirlendi. Hiddetli bir lisanla mukabelede bulundu:

— Usta!.. Ben, sarma, dolma bilmem!.. İşte kazık!..
Deyince, Yürük Alinin cinleri başına toplandı. Derhal ol-
duğu yerden kalktı. Ellerile ayağındaki kispeti göstererek:

— Abe!.. Demek sen, sarma, dolma bilmiyorsun ha?.. Te-
heyyy!.. Ne biçim baş pehlivansın be .. Görüyorsun şu kispeti
ayağımda... Ayakta tutunamadığımdan alta düştüm. Sen, biz-
leri öldü mü zannediyorsun? Sen sarma, dolma bilmiyorsun,
ben sana öğretirim!..

Dedikten sonra davulcu, zurnacı Çingenelere işaret ederek
susturdu ve ahaliye doğru bağırdı:

— Ben bu oynaşı burada bırakıyorum... Çünkü kispet çok
dardır. Sonra, Hergeleci sarma, dolma bilmiyormuş... Ona bun-
ları öğretmek isterim...

Dedi ve Çingenelere dönerek:

— Ulan, bana bakın! Rumeli Araboğlu evlâtları... Önümüz-
de ne vakit ve nerede güreş var?..

Çingeneler, güreşlerin ne vakit ve nerede olduğunu bilir-
lerdi. Seyirciler, Yürüğün ne demek istediğini anlamıyorlardı.
Hergeleci İbrahim de şaşkın şaşkın bakıyordu.

Yürük Ali bu... Yiğit herifin gençlik damarları galeyana
gelmişti. Meydan da okuyordu.

Çingeneler, Yürük Aliye kimbilir kaç davul, kaç zurna ça-
larak ne gibi babayiğitlerin mağlûbiyetlerine şahit olmuşlardı.
İhtiyar davulcu, ihtiyar zurnacılar, Yürük Alilerin ve arkadaş-
larının yüzlerce güresini görmüş Çingenelerdi. Kendilerine ses-
lenerek, sual soran ihtiyar kaplanın kim olduğunu biliyorlardı.
Çingenelerden biri bağırdı ve cevap verdi:

— Bir ay sonra Yakacıkta güreş var, usta!..

Bunun üzerine Yürük Ali, Hergeleciye ve ahaliye hitaber:

— Hergeleci, ben, Yakacığa geleceğim. Ve yalnız seninle
tutuşacağım. Hem de ciddi güreş... Bak, söylüyorum; herkes şahit
olsun... Eğer Yakacık güreşine gelmezsen, seni kaçtı diye
ilân ederim...

Deyince, Hergeleci donakaldı. Ve hemen mukabelede bu-
lundu:

— Usta!.. Mademki sen arzu ediyorsun, ben de gelirim...
Ben sana meydan okumağa teeddüp ederim.. büyüğümün!..
Mademki meydan okuyorsun, gelirim...

Bu hal, herkesi hayrete düşürdü. Yürük Ali, meydandan
çekilip gitti. Haşinliği, çetinliği üzerine gelmişti.

Hemşerisi müteessir olmuştu. İhtiyar arkadaşını Dodullu

güreşine getirdiğine pişman olmuştu. Bu yaştan sonra Hergeleci İbrahimle nasıl güreşebilirdi? İş iddiaya ve asabiyete binmişti.

Hemşerisi, meyus bir halle:

— Yürük, neden böyle yaptın? Sırası mı bunun?

— Neden sırası olmasın be?.. Biz daha ölmedik!..

— Sana bir terbiyesizlikte bulunmadı ki...

— Daha ne yapacak be?.. Sarma, dolma bilmem ben, diyor.

— O kadarı kusur sayılmaz... Sen, başka oyun yap, deyince o da öyle yaptı. Çünkü senin altçı olduğunu bildiği için üzerine gelmedi...

— Ben ona Yakacıkta gösteririm...

— Olmaz... bu ihtiyar halle ciddi güreş yapılır mı?

— Yapacağım... Ve Yürük Ali ne demektir, göstereceğim ona.. diye ısrar etti.

Yürük Ali, hemşerisinin yanında tam bir ay idman yaparak, kendisini besliyerek, bir genç gibi hazırlandı.

Yürük Ali, yerine gelmişti. İhtiyar pehlivan, âdeta bir genç gibi hız almıştı. Nihayet güreş günü geldi, çatı.

Hergeleci İbrahim, zaten idman üzerindeydi. Çünkü her gün güreş kovan bir adamdı. Yürük Aliyi nasıl olsa meydandan çıkaracağından emindi. Hiç, o yaştan sonra Yürük Ali, ona dayanabilir miydi?

Yürük Ali, hemşerisini aldı. Kadıköyüne indi. Oradan, bir yaylı araba ile Yakacığa gideceklerdi. İhtiyarlanmış olan Makarnacı Hüseyin pehlivan da Yakacık güreşine gitmek üzere yola çıkmıştı. Sandalla, İstanbuldan Kadıköyüne geçmişti. Yürük Ali ile Hergeleci İbrahim vak'asını haber almıştı. Yürük Alinin, Yakacığa geleceğine ve Hergeleciye meydan okuyacağına emindi.

Fakat Makarnacı üzülmüştü. Kendileri artık ihtiyarlanmıştı. Gençlerle didişmekte mâna yoktu.

Makarnacı Hüseyinle Yürük Ali ve hemşerisi karşılaştılar. Nihayet hepsi bir arabaya binerek yola çıktılar. Yürük Ali, kispetini getirtmiş, yanındaydı. Ense, kulak yerinde bulunuyordu. Bir aylık idman, Yürüğü yoluna koymuştu.

Makarnacı Hüseyin, bilmiyormuş gibi, sordu:

— Yürük Ali, ne o, Yakacık güreşine seyre değil, güreş gider gibisin be?..

O, cevap verdi:

— Ne zannettin ya?.. Sevre mi gidiyorum?..

— Delisin sen?.. Güreşe mi gidiyorsun?

— Elbette!.. Onlar Sultan Aziz'in baş pehlivanlarını öldürmüş mü zannediyorlar?.. Ona bir kavak atayım da görsün, ne demektir Yürük Ali!..

Diye söylendi, durdu. Makarnacı Hüseyin, Yürük Aliyi, bu güreşten vazgeçirmek için çok çalıştı. İhtiyar adama, hırsla bir şey olacak, diye korkuyordu. Eski kapı yoldaşydı.

Yürük Alinin hemşerisi de çok çalıştı. Fakat para etmedi. O, müthiş kızmıştı. Hergelecinin sözleri daha hâlâ kulağında çınliyordu:

— Sarma, dolma bilmem ben, usta!.. İşte kazık!..

*
**

Yakacığa on binlerce meraklı toplanmıştı. Herkes, Hergeleci ile Yürük Alinin güreşini seyre gelmişti. Böyle meraklı güreşe kim gelmezdi. Bağdatta dahi olsa gidilirdi.

Herkes Yürük Aliyi beklerken araba ile geldi, dayandı. Seyirciler, Makarnacı Hüseyin pehlivanı görünce hayrete düştüler ve birbirlerine:

— Ne o, Makarnacı da mı güreşecek?

Hergeleci daha gelmemişti. Öğle olduğu halde Hergeleci ortada görünmeyince seyirciler birbirlerine:

— Hergeleci gelmedi. Neden acaba? korktu mu?..

— Hergeleci, hiç güreşten kaçarmı?

— Gelir neredeyse!..

Hakikaten öğle üzeri Hergeleci geldi. İş gerginleşti. Fakat Dodullu güreşinde Yürüğü görenler, bu sefer büsbütün başka türlü ve değişmiş görüyorlardı. Ense kulak yerine gelmişti. Ağalar, beyler, birbirlerine:

— Yürük Ali değişmiş... İyi bakmış kendine ihtiyar... Herhalde sıkı bir güreş olacak bugün...

Fakat ne de olsa, Yürük Alinin, Hergeleciyi mağlûp edeceği kimsenin hatırına bile gelmiyordu. Bu, mümkün değildi. Güreş uzarsa Yürük kesilirdi. Ve belki de Hergeleci, ihtiyarı bir taraftan götürürdü.

*
**

Güreş kuruldu. Küçük güreşler bitti. Sıra Hergeleci ile Yürük Alinin iddialı güreşine geldi. Cazgır, davul, zurnaları susturdu. Meydana çıkıp bağırdı:

— Ey ahali... Şimdi Sultan Azizin baş pehlivanlarından Yürük Ali ile Hergeleci İbrahim güreşecekler. Pehlivanlar, kazan dibine!..

Hergeleci, bir sıçrayışta kazan dibine geldi. Yürük Ali de çok geçmeden kazan dibine geldi. Fakat koca ihtiyarın vücudu bir ayda gerilmişti. Arslan gibiydi. Hergeleci, etrafına bakınıp gülüyordu. Yürüğün suratından düşen bin parça olurdu. Kumral bıyıkları, hırstan dimdik olmuştu. Kaşları çatılmıştı.

Pehlivanlar yağlandılar... Dualar edildi. Tam meydana çıkacakları zaman Yürük Ali, bir adım ileri atarak, davul, zurnalara elile işaret edip durdurdu. Ahaliye hitaben:

— Bana bakın, ey ahali... Güreş, kıran kıranadır... Tam Dehormanvaridir. Kimse güreşe karışmasın... Herkes kırılanı, döküleni seyretsin...

Dedikten sonra, Hergeleciye dönerek:

— Bana bak, pehlivan!.. Burası er meydanıdır... Yiğitin kırık döküğü burada kalır... Haydi bakalım!..

Dedi ve çırpınarak meydana yürüdü. Peşrevden sonra güreş başladı. Hergeleci, daha ilk elden fırtınaya tutuldu. O, hızlı ve usta Hergeleci, hayatında öyle güreş görmemişti.

Yürük Ali, bütün ustalıklarını ortaya koymuştu. Yarım saat içinde Hergeleciyi iki defa altına aldı. Nefes aldurmıyor ve mütemadiyen tehlikelere sokuyordu hasmı...

Nihayet bir çapraz tophıyarak Hergeleciyi sürdü. Hergeleci, hasmının elinden yakasını kurtaramadı. Meydan bitti.

Yürük, hasmını ahalinin içerisine soktu. Orada karmakarışık bir şey oldu. Ve Hergelecinin, hasmını bırakıp söylenerek gittiği görüldü.

Hergeleci, meydanı terketmişti. İhtiyarlar, bu güreşi böyle anlatıyorlar... Tetkikatım da böyledir.

Fakat Hergelecinin, neden meydanı bıraktığı sıhhatle malûm değil... Yenileceğini anladığından dolayı mızıkçılık edip meydanı terkettiğini söylüyorlar.

*
**

Yürük Aliyi altmış yaşlarında Vize civarında vurup öldürmüşlerdir. Bu kanlı faciannın, aile yüzünden ileri geldiği söyleniyor. Yürüğün oğlu da, babasını vuran adamı öldürmüştür.

Yürk Aliye, Allah rahmet eylesin!.. Onun eşi bir pehlivan nadir gelmiştir.

Son yüz senelik pehlivanlık tarihini gözden geçirirken, hafif okkada, fakat mahir ve nâmağlûp pehlivanlarımızın şunlar olduğunu daima hatırdâ tutmalıdır: Başta Arnavutoğlu, sonra Yürük Ali... Ondan sonra Çolak Molla... Son, Hergeleci İbrahimdir.

— BİTTİ —

Tanesi 30 Kuruş

M. Sami Karayel'in Pehlivanlar serisi

- 1 — Kel Alço
- 2 — Koca Yusuf
- 3 — Akkoyunlu Kazıkçı Kara Bekir
- 4 — Çolak Molla
- 5 — Hergeleci İbrahim
- 6 — Abdülâziz
- 7 — Yozgadlı Kel Hasan
- 8 — Yürük Ali
- 9 — Arnavudoglu
- 10 — Kavasoglu Koca İbrahim
- 11 — Kara İbo

Basılmakta olanlar :

- 12 — Makarnacı Hüseyin
- 13 — Karagöz Ali
- 14 — Sarı Ahmet
- 15 — Kambur Osman
- 16 — Kuşçu Hasan
- 17 — Adalı Halil
- 18 — Kurtdereli Mehmet
- 19 — Kızılcıklı Mahmut
- 20 — Cihan pehlivanı Kara Ahmet
- 21 — Kara Mustafa
- 22 — Kula Hafız (Sarı Hafız)
- 23 — Gazhaneli Ali Ahmet
- 24 — Nakkaşlı Eyüp
- 25 — Mihalıçlı Hasan

M. Sami'nin diğer eserleri

Kılıçaslan — Araba ile devriâlem (tercüme) — Çöl vahşileri (tercüme) — Yamyamlar arasında (tercüme) — Küp cadısı — Sıhî ve terbiyevî cimmastik (tercüme) — Kadınlara beden terbiyesi (tercüme) — İzci rehberi (tercüme) — İzci (tercüme).